

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2025 йил — АТРОФ-МУҲИТНИ АСРАШ ВА «ЯШИЛ» ИҚТИСОДИЁТ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2025 йил 18 сентябрь, № 193 (9088)

Пайшанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

БАРЧА САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР ХАЛҚИМИЗНИНГ ФАРОВОН ҲАЁТИ УЧУН МУНОСИБ ШАРОИТ ЯРАТИШГА ҚАРАТИЛМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 16-17 сентябрь кунлари Наманган вилоятида бўлди.

Икки кунлик сафар да-
вомида саноат, қишлоқ
хўжалиги, энергетика ва
ижтимоий соҳада ишга

туширилган янги объект-
лар билан танишди. Ви-
лоятни комплекс ривож-
лантириш масалалари

юзасидан ййилиш ўтказди.
Давлатимиз раҳбари
17 сентябрь куни "Камба-
ғалликдан фаровонлик

сари" III халқаро форуми-
нинг очилиш маросимида
иштирок этди ва нутқ
сўзлади.

Президент Шавкат
Мирзиёев дунёда кузати-
лаётган геосиёсий, иқтисо-
дий ва ижтимоий беқарор-

лик, иқлим ўзгаришлари
таъсирида глобал иқтисо-
дий ўсиш секинлашгани,
оқибатда камбағал аҳоли

сони ошганига эътибор
қаратди. Бу ҳолат барча
давлатлар, халқаро ташки-
лотлар, умуман, дунё ҳам-
jamiyati олдига янги ва
долзарб вазифаларни
қўяётгани таъкидланди.

Шундай мураккаб давр-
да Ўзбекистонда камба-
ғалликка қарши курашиш
давлат сиёсати даражаси-
га кўтарилди. Барча саъй-
ҳаракатлар ҳар бир инсон,
айниқса, ёшлар ва хотин-
қизларга ўз салоҳиятини
тўлиқ намоён этиши учун
шароит яратиш ва имкони-
ятларини кенгайтиришга
қаратилди.

Янги тахрирдаги Консти-
туциямизда пенсиялар, на-
фақалар ва ижтимоий
ёрдам миқдори энг кам
истеъмолад харажатларидан
оз бўлмаслиги белгилаб
қўйилди.

Изчил ислохотлар ту-
файли 7,5 миллион аҳоли

камбағалликдан чиқари-
либ, 2024 йилда бу кўрсат-
кич 8,9 фоизга туширилди.
Йил якунигача камбағаллик
даражасини 6 фоизгача ка-
майтириш мақсад қилин-
ган. Ўтган даврда мамла-
катимиз иқтисодиёти

2 қарра ўсгани бунда му-
ҳим омил бўлди. Шу йил
якуни билан аҳоли жон бо-
шига даромад 3,5 минг дол-
ларга етиши кутилмоқда.

Янги ташаббус ва таж-
рибаларни синовдан ўтка-
зиб, дунёдаги ижобий
ютуқларни ўрганиб, камба-
ғалликни қисқартириш
бўйича Янги Ўзбекистон
моделли яратилди.

Аввало, манзилли ижти-
моий дафтарлар жорий
этилиб, барча эҳтиёжманд
оилалар қамраб олинди.
Пандемия даврида бепул
дори-дармон, ижтимоий
нафақалар учун жами
8 миллиард долларлик
маблаг ва имтиёзлар бе-
рилди. Натижада 5 милли-
он 200 минг нафар фуқ-
аронинг камбағаллик
«қопқони»га тушиб қолиши
ҳамда иқтисодий рецес-
сиянинг олди олинди.

Жамиятнинг энг қуйи
бўғинигача тушиб, маҳалла-
бай ишлаш тизими йўлга
қўйилди. Ҳар бир хонадон,
ҳар бир оила билан инди-
видуал режа асосида
ишлаб, даромадини оши-
риш учун етарли ресурс
ажратилди.

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ «КАМБАҒАЛЛИКДАН ФАРОВОНЛИК САРИ» МАВЗУСИДАГИ III ХАЛҚАРО ФОРУМНИНГ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ассалому алайкум, муҳтарам меҳмонлар!
Ҳурматли форум иштирокчилари!
Хонимлар ва жаноблар!

Сизларни мамлакатимизда камбағалликни
қисқартириш бўйича учинчи бор ўтказилаёт-
ган халқаро форумда чин дилдан қутлашдан
ғоят мамнунман.

Фурсатдан фойдаланиб, бугунги анжу-
манда иштирок этаётган Исро тараққиёт
банки президенти Муҳаммад ал-Жассир
жанобларига, Осиё тараққиёт банки вице-
президенти Ингминг Янг жанобларига,
Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA)
бош вице-президенти Сачико Имото хоним-
га, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг
Марказий Осиё бўйича махсус вакили Каха
Имнадзе жанобларига, Жаҳон банкининг кам-

бағалликни қисқартириш бўйича глобал ди-
ректори Луис Фелипе Лопес-Кальва жаноб-
ларига ва барча меҳмонларимизга чуқур мин-
натдорлик билдираман.

Меҳмондўст Ўзбекистон заминига, бетак-
рор Наманган диёрига хуш келибсиз!

Қадрли дўстлар!

Хабарингиз бор, бундан ўн йил олдин
Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томони-
дан Барқарор ривожланиш мақсадлари
ҳақида муҳим ҳужжат қабул қилинган эди.
2030 йилгача глобал миқёсда камбағаллик-
ка барҳам бериш ушбу мақсадларнинг би-
ринчиси сифатида белгилаб олинган.

Барчамиз кўриб турибмиз, ҳозирги вақтда
инсоният оқибатини олдиндан айтиб бўлмай-
диган ўта кескин ва мураккаб даврни боши-

дан кечирмоқда. Дунёда геосиёсий, иқтисо-
дий ва ижтимоий беқарорлик тобора ортиб
бормоқда.

Ер юзиде кузатилаётган иқлим ўзгариш-
лари, сув танқислиги ва пандемиялар туфай-
ли олдимизда оғир ва машаққатли синовлар
пайдо бўлмоқда.

2015 йилдан буён глобал иқтисодий ўсиш
суръати ўртача 3 фоизни ташкил этиб, ол-
динги ўн йилликка нисбатан секинлашди.
Оқибатда агар беш йил олдин дунёда
650 миллион аҳоли камбағалликда яшаган
бўлса, бугун уларнинг сони 800 миллиондан
ошди.

Бу ҳолат барча давлатлар, халқаро ташки-
лотлар, умуман, дунё ҳамjamiyati олдига янги
ва долзарб вазифаларни қўйиб, уларга ечим

топиш бўйича тезкор қарорлар қабул қилиш-
ни тақозо этмоқда.

Бугунги анжуманимизда қатнашаётган
30 дан ортиқ нуфузли ташкилот ва 200 га
яқин халқаро экспертлар илгари сурадиган
таклиф ва ташаббуслар ушбу муаммоларга
комплекс ечим топишга хизмат қилади, деб
ишонаман.

Муҳтарам анжуман иштирокчилари!

Янги Ўзбекистонда барча ислохотлар
“Инсон қадри учун” деган тамойил асоси-
да амалга оширилмоқда.

Сўнгги саккиз йилда одамларнинг ҳақ-
хуқуқини ҳимоя қилиш, уларни муносиб иш
жойи билан таъминлаш, даромадини оши-
риш, турмуш шароитини яхшилашга қаратил-
ган улкан ишларни амалга оширдик. Барча

саъй-ҳаракатларимиз ҳар бир инсон, ай-
ниқса, ёшлар ва хотин-қизлар ўз салоҳия-
тини тўлиқ намоён этиши учун шароит
яратиш ва имкониятларни кенгайтиришга
қаратилди.

Энг мураккаб даврда камбағалликка қарши
курашни давлат сиёсати даражасига олиб
чиқиб, уни умуммиллий ҳаракатга айлантир-
дик. Очик айтиш керак, ўша пайтда бизда
камбағаллик даражасини баҳолаш бўйича
аниқ мезон ва методология йўқ эди. Жаҳон
банки ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти
институтлари билан ҳамкорликда халқаро
тажриба асосида камбағалликнинг миллий
мезонларини ишлаб чиқдик.

(Давоми 2-бетда).

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ИСЛОХОТЛАРНИНГ ОКЕАНОРТИДАГИ ЭЪТИРОФИ

АҚШ Конгресси биносиде “Янги Ўзбекистон: Шавкат
Мирзиёев йўли” номли китобнинг тақдими ўтказилди.

Тақдимот

Маросимда Олий Маҳлис Сенати
Раисининг биринчи ўринбосари
Содиқ Сафоев, АҚШ Конгресси, Оқ
уй, Давлат департаменти, етакчи фе-
дерал агентликлар, халқаро компа-
ниялар, бизнес-ассоциациялар ҳамда
дипломатик ва эксперт доираларнинг
70 дан ортиқ вакиллари иштирок
этди.

Тадбир иштирокчилари янги Ўзбе-
кистонда амалга оширилаётган ис-
лохотлар, давлат бошқаруви, инсон
хуқуқлари, иқтисодиёт, таълим, ген-
дер тенглик ва ташқи сиёсат соҳа-

ларидаги ўзгаришлар ҳақида фикр
алмашди.

Тақдимотда таълим, соғлиқни сақ-
лаш, гендер сиёсат ва ижтимоий
ҳимоя соҳаларида эришилган ютуқ-
лар, хусусан, аёллар ҳуқуқлари ҳамда
ёшлар салоҳиятининг ошишига ало-
ҳида эътибор қаратилди.

Сўзга чиққан АҚШ Конгресси аъзо-
лари китоб чоп қилинишини юксак ба-
ҳолаб, Президент Шавкат Мирзиёевни
замонавий сиёсий етакчи ва демокра-
тик ислохотларга интилувчи давлат
раҳбари сифатида эътироф этишди.

Таъкидланганидек, 2017 йилдан
буён Ўзбекистон ва АҚШ ўртасида
таълим ва ёшлар сиёсати соҳасида
муштаҳам ҳамкорлик йўлга қўйилган.
Минглаб ўзбекистонлик талабалар ва
мутахассислар АҚШда малака оши-
риш имконига эга бўлмоқда.

Янги Ўзбекистон ташқи сиёсати-
нинг очиклик, мулоқот ва прагматизм
тамойилларига асослангани алоҳида
қайд этилди.

Тақдимот якунида китоб мазмуни-
га асосланган ҳолда қатор давра суҳ-
батлари ва таҳлилий учрашувларни
ташкил қилиш, улар доирасида Ўзбе-
кистон ва АҚШ ўртасидаги ҳамкор-
лик истиқболлари муҳокамаси бўйи-
ча келишувларга эришилди.

«Халқ сўзи».

АЛАМИМ БОР...

Таҳлил

Албатта, мақолага қўйилган ушбу сар-
лавҳа умумий мазмунга қандайдир туш-
ун руҳ бераётгандек туюлиши мумкин.
Аммо унда асло маломат йўқ. Ўтмишни
қоралаш, ўтганлардан гина-қудурат қилиш
ниятидан йироқмиз. Қолаверса, бугунги
ёруғ кунларимиз, эришаётган ютуқлари-

миз қийматини акслантириш учун унинг
зидди — тарихнинг қоронги гўшаларидан
улги излашга ҳожат ҳам йўқ.

Шу ўринда савол туғилиши табиий: ҳам-
маси расамадидагидек экан, унда алам
нега?

4 ва 5-саҳифаларга қаранг. ➡

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ «КАМБАҒАЛЛИКДАН ФАРОВОНЛИК САРИ» МАВЗУСИДАГИ III ХАЛҚАРО ФОРУМНИНГ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Янги таҳрирдаги Конституциямизда пенсиялар, нафақалар ва ижтимоий ёрдам кўрсаткичи энг кам истеъмолат харажатларидан оид бўлмаслигини қатъий белгилаб қўйдик. Экспертларнинг ҳисоб-китобиغا кўра, бу ишларни бошлаганимизда аҳолимизнинг учдан бир қисми камбағаллик чегарасида яшарди.

Изчил ислохотларимиз туфайли 7,5 миллион аҳоли камбағалликдан чиқарилиб, камбағаллик даражаси 2024 йилда 8,9 фоизга туширилди. Йил якунигача уни 6 фоизгача камайтиришни мақсад қилганмиз.

Албатта, қисқа муддатда бундай натижаларга эришиш ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Ўтган даврда иқтисодийётимиз 2 қарра ўсгани, йил якуни билан аҳоли жон бошига даромад 3,5 минг долларга етиши бу борада муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Биз янги ташаббус ва тажрибаларни синовдан ўтказиб, дунёдаги ижобий ютуқларни ўрганиб, камбағалликни қисқартириш бўйича Янги Ўзбекистон моделини яратдик. Аввало, ўтиш даврининг муҳим инструменти бўлган манзилли ижтимоий дафтларларни жорий этиб, барча эҳтиёжманд оилаларни қамраб олдик.

Биргина мисол, пандемия даврида 800 минг оилага бепул дори-дармон, 255 минг оилага озик-овқат маҳсулотлари, яна 1 миллион 200 минг оилага ижтимоий нафақалар берилди.

Қандай оғир бўлмасин, изланиб, имкон топиб, бу мақсадлар учун жами 8 миллиард долларлик маблағ ва имтиёзлар бердик. Натижада 5 миллион 200 минг нафар одамни “камбағаллик қопқони”га тушиб қолишдан ҳимоя қилдик ва шу билан бирга, иқтисодий рецессиянинг олдини олдик.

Жамиятнинг энг қўйи бўғинигача тушиб, маҳаллабай ишлаш тизимини йўлга қўйганимиз ўзини ҳар томонлама оқлади. Ҳар бир хонадон, ҳар бир оила билан индивидуал режа асосида ишлаб, даромадни ошириш учун етарли ресурс ажратдик.

Маҳаллаларни обод қилиш, одамлар ҳаётини яхшилаш ва тадбиркорлик инфратузилмасини ривожлантиришга ҳар йили 2,5-3 миллиард доллар йўналтиряпмиз.

Қишлоқ аҳолисини даромаддан қилиш учун 235 минг гектар пахта ва ғалла майдонини қисқартириб, одамларга 30 — 50 сотихдан ер ажратишнинг янги механизмни жорий қилдик. Бу ишларимиз 800 минг одамнинг даромадини оширишда муҳим қадам бўлди.

Лидер тадбиркорлар кўмағида томорқада сердаромад экинларни экиш ва етиштирилган маҳсулотни кафолатли сотиб олиш тизимини йўлга қўйдик.

Муҳими, аҳолини камбағалликдан чиқариш ва даромадди қилишда ҳар бир ҳудуднинг ўз тажрибаси пайдо бўлди.

Бугунги форумга мезбонлик қилаётган Наманганда ҳам кичик бизнес, хунармандчилик, замонавий саноат зоналарини ривожлантириш бўйича намуна яратилди.

Бир сўз билан айтганда, ҳар бир маҳалла-ба бизнес муҳити, ҳар бир оилага фаровонлик кириб бораганини одамлар ўз ҳаётида ҳис этмоқда. Бундай кенг қўламли саъй-ҳаракатларимиз ҳисобига Ўзбекистон 2030 йилга қадар камбағалликни 2 қарра қисқартириш бўйича олган мажбуриятини барвақт бажаришга ҳаракат қилмоқда.

Шуларни инобатга олиб, бугун янги, янада юқори маррани белгилаб олишга тайёرمىз.

2030 йилга бориб халқаро мезонларга кўра, Ўзбекистонда мутлақ камбағалликка тўлиқ барҳам бериш учун барча имкониятларимиз бор ва биз буни албатта уддалаймиз!

Азиз меҳмонлар! Олдимизга қўйган мақсадларга эришиш учун еттита устувор йўналишни ўз ичига олган **“Камбағалликдан фаровонлик сари”** дастурини амалга оширмоқдамиз.

Энг аввало, камбағал аҳолини шунчаки ишга жойлаштириш эмас, балки доимий иш ўринларини кўпайтириб, одамлар барқарор даромад манбасига эга бўлиши учун шароит яратяпмиз.

Фаол инвестиция сиёсатимиз туфайли шу йилнинг ўзида 35 миллиард доллар сармоя эвазига 9 мингдан ортиқ янги корхона, 300 мингга яқин юқори даромадли иш ўрни ташкил этилмоқда.

Қулай ишбилармонлик муҳити ҳисобига ўтган саккиз йилда 700 минг тадбиркор ўзининг барқарор бизнесига эга бўлди.

Этиборлиси — давлат бизнесга шароит яратиб беряпти, тадбиркорлар эса ўзига ижтимоий масъулият олиб, эҳтиёжманд аҳолини ишли ва даромадли қилишда кўмакчи бўлмоқда. Мана шундай самарали ҳамкорлик туфайли шу йилнинг ўзида 270 мингдан зиёд камбағал оила аъзоси доимий ишли бўлди.

Биз ҳозирги технологиялар асрида IT, сунъий интеллект, финтех каби одамларга юқори даромад келтирадиган соҳаларда стартаплар экотизимини ривожлантиришга катта эътибор қаратмоқдамиз.

Йил бошидан буён стартапларга 270 миллион доллар ёки ўтган йилга нисбатан 4 баробар кўп хорижий инвестиция киритилди. Бу йўналишдаги ишларни янада кучайтириб, биргина Жаҳон банки билан ҳамкорликда қиймати 100 миллион доллар бўлган янги лойиҳаларни бошлаяпмиз.

Биз мамлакатимизда камбағалликни қисқартириш, аҳоли даромадларини кўпайтириш бўйича халқаро ташкилотлар ва нуфузли молия институтлари билан фаол ишлаяпмиз. Бу борада Исро тараққиёт банки билан ҳамкорликда қишлоқларда яшаш шароитини яхшилаш, йўл қурилиши, тиббиёт ва таълим хизматларини кенгайтириш бўйича амалга оширилаётган 5 миллиард долларлик лойиҳалар алоҳида аҳамиятга эга.

Ушбу лойиҳаларни қўллаб-қувватлаб, Ўзбекистонда камбағалликни қисқартиришга улкан ҳисса қўшаётган банк президенти Муҳаммад ал-Жассир жанобларининг хизматларини юксак қадрлаймиз.

Мана шу имкониятдан фойдаланиб, бундай кенг қўламли ислохотларни амалга оширишда бизга яқиндан кўмаклашаётган барча халқаро молия институтлари ва ҳамкор давлатлар делегацияларига самимий ташаккуримни изҳор этаман.

Иккинчидан, одамларнинг билимини оширмасдан, уларни “камбағаллик гирдобини”дан чиқариш имконсиздир.

Шу боис сифатли таълим асосида инсон капитални ривожлантириш, узоқ муддатли истикболда камбағалликни қисқартиришнинг асосий “драйвери” бўлиб қолади.

Биргина мисол, болаларимизнинг боғча-лардаги қамрови 27 фоиздан 78 фоизга ошгани натижасида 1 миллион аёлларимиз таълим олиш, касб-хунар ўрганиш ва даромад топиш имконига эга бўлди. Биз бу ишларни давом эттириб, камбағал оилалар фарзандларини мактабга таълим билан тўлиқ қамраб олиш учун барча шароитларни яратамиз. Бундай оилалар фарзандлари учун хорижий тил ва касб-хунар ўрганишга кетадиган харажатларнинг 80 фоизини қоплаб берамиз ва бу орқали 100 мингта камбағал оила фарзандларини қамраб оламиз.

Ҳар бир камбағал оилада камида 1 нафар олий маълумотли йигит ёки қиз бўлиши учун имтиёзли таълим кредити ва давлат грантларини кўпайтирамиз.

Сўнгги беш йилда 800 мингдан зиёд аҳолини замонавий касбларга ўргатиб, уларни юқори даромадли ишларга жойлаштирдик. Келгусида бу амалиётни янада кенгайтираамиз. Халқаро стандартлар асосида Касбга тайёрлаш халқаро марказларини ташкил этиб, уларнинг битирувчиларига хорижда тан олинадиган сертификатлар беришни йўлга қўямиз.

Учинчидан, биз хотин-қизларни жамиятнинг фаол аъзосига айлантириш масаласини ҳам давлат сиёсати даражасига олиб чиқдик.

Бундан бир аср олдин буюк аждодимиз Абдулла Авлоний: **“Қизлар билим олишга ҳаммадан кўпроқ интилишлари лозим, зеро, бу билимлар билан улар келажак авлодини тарбиялайдилар”** деган.

Бу сўзлар нақадар тўғри эканини бугун ҳаётнинг ўзи яна бир бор тасдиқламоқда.

Шу боис биз хотин-қизларга олийгоҳда ўқиш учун фоизсиз кредит ажратиш, магистратурада бепул таълим олиш тизимини жорий этдик. Бугунги кунда талабаларнинг 53 фоизини хотин-қизлар ташкил этаётгани, шу йилнинг ўзида 1 миллион 700 минг аёл ишли бўлгани қувонарлидир. Бу ишни давом эттириб, “Рақамли авлод қизлари” дастури доирасида 50 минг нафар қизларни IT, финтех ва сунъий интеллектга ўқитамиз.

Хотин-қизлар жамиятнинг барча бўғинларида ўз ўрнини топишга кўмаклашиш доимий эътиборимиз марказида бўлади.

Бу йил аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш учун 1,5 миллиард доллар ажратдик. Ушбу маблағларни янада кўпайтириб, келгуси йили яна 2 миллион аёл доимий даромадли бўлиши учун шароит яратамиз.

Келгуси йилдан меҳнат бозорида аёллар

учун тенг шароит яратиш мақсадида ижтимоий сугурта тизими қамровини кескин оширамиз. Бу — уларнинг камбағалликка тушиб қолмаслигини кафолатлайди.

Хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрни ва нуфузини янада ошириш бўйича янги-янги тажрибаларни ўртоқлашиш мақсадида келгуси йили Наманганда ўтадиган Осиё ишбилармон аёллар форумига барчангизни таклиф қиламан.

Тўртинчидан, инсон саломатлигини муҳофаза қилмай туриб, унинг имкониятларини тўлақонли рўёбга чиқариб бўлмайди.

Бу борада 140 минг камбағал оилага шифокор бириктириб, уларни йилга бир марта тўлиқ тиббий кўрикдан ўтказишни йўлга қўйдик. Энди, кафолатланган тиббий хизматларни кўпайтириб, камбағал оилаларнинг бунга сарф қиладиган харажати 2 қарра қисқартирамиз. Бунда уларга бепул дори ва кафолатланган тиббий хизматлар пакети тақдим этилади.

Бешинчидан, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли билан манзилли ишлаш — камбағалликка қарши курашда асосий йўналишлардан бири.

Биз бу тизимни тубдан ислох қилиб, илгари 6 та давлат ташкилотидан бўлган ваколатларни ягона — Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигига бирлаштирдик.

Қисқа муддатда ҳар бир туман ва шаҳарда 100 дан ортиқ ижтимоий хизматларни “бир дарча” тамойили асосида кўрсатадиган “Инсон” марказларини ташкил қилдик. Ҳар бир маҳаллада ижтимоий ходим аҳоли билан проактив усулда ишламоқда.

Шу йилнинг ўзида 2 миллион 700 минг аҳолига ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатилди. Айниқса, камбағал оилаларнинг парваришга муҳтож аъзоларига янги ижтимоий хизматларни йўлга қўйганимиз 50 минг нафар меҳнатга лаёқатли аҳоли учун ишлаш имконини яратди.

Биз бу йўналишдаги ишларимизни келгусида янада кенг қўлама давом эттирамиз.

Жаҳон банки билан ижтимоий хизматлар сифати ва қамровини ошириш мақсадида 100 миллион долларлик лойиҳани бошладик. Имонияти чекланган аҳолининг камбағалликка тушиб қолиш эҳтимоли юқори. Шу боис уларни қўллаб-қувватлаш, инклюзивлик асосида жамиятга интеграция қилиш бўйича янги ёндашувларни ишлаб чиқдик.

Муносиб меҳнат шароитини яратганимиз учун бу йил ногиронлиги бор 150 минг нафар шахс ишга жойлашди. Уларга ҳаётий зарур тиббий жиҳозлар, қоляска ва протезлар бепул етказиб берилмоқда.

Имонияти чекланган болаларни мактаб ва касбий таълим билан қамраб олиш учун алоҳида дастурларни амалга оширяпмиз.

Ўзбекистонда оғир вазиятга тушиб қолган болаларга ғамхўрлик қилиш ва уларни зўравонликнинг ҳар қандай кўринишидан ҳимоя қилиш борасида янги тажриба яратилди.

Олтинчидан, ҳудудларда инфратузилмани яхшилаш, одамларга яшаш учун қулай шароитлар яратиш — кўп ўлчовли кам-

бағалликни қисқартиришда муҳим қадам бўлади.

Шу мақсадда қарийб 3,5 миллион аҳоли яшайдиган, шароити оғир 1 мингта маҳаллада инфратузилмани яхшилаяпмиз. Натижада шу йилнинг ўзида 470 минг хонадонга қарашли томорқага сув борди, яна 790 минг хонадонда электр энергияси таъминоти яхшиланди.

Келгуси йили маҳаллаларда инфратузилмани яхшилаш, иш ўринларини кўпайтириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга яна 400 миллион доллар ажратяпмиз. Бунда 32 та туман ва ижтимоий шароити оғир 328 та маҳаллани танлаб, уларни ривожлантириш бўйича алоҳида дастур қабул қиламиз. Бу — янги тажриба бўлади.

Шунингдек, 810 та маҳаллада сув, канализация, йўл, мактаб ва боғча қуриш бўйича 1,3 миллиард долларлик лойиҳалар амалга оширилади.

Уй-жойга муҳтож ва даромади паст аҳолига ипотека тизимидан фойдаланиш учун ҳар йили 200 миллион доллар субсидия ажратилади.

Халқаро молия институтлари ривожланаётган мамлакатларда инфратузилма лойиҳаларини молиялаштиришда камбағалликни қисқартириш талабини қиритса, ўйлайманки, бу ҳам мақсадга мувофиқ бўлади.

Еттинчидан, биздаги давлат харажатларининг 70 фоиздан ортиги айнан Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш учун сарфланмоқда.

Шу билан бирга, глобал миқёсда Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш учун ривожланаётган давлатларга йилга 4 триллион доллардан зиёд маблағ зарур. Бундай шароитда хавф-хатарларни объектив баҳолаш, молиявий ресурсларни жалб қилиш, уларнинг самарадорлигини ошириш бўйича “камбағалликка қарши курашнинг янги молиявий архитектураси”га эҳтиёж сезилмоқда.

Ушбу масалаларга ечим топиш мақсадида 2026 йилда кўхна Хива шаҳрида халқаро молия институтлари, донор ташкилотлар ва ҳамкор давлатлар иштирокида юқори даражадаги конференция ўтказишни таклиф қиламиз.

Хурматли форум иштирокчилари!

Инсон қадрини улуғлаш орқали одамлар учун муносиб шароит яратиш, бу борада камбағалликни қисқартириш — Янги Ўзбекистондаги барча ислохотлар замиридаги бош мақсаддир.

Аминман, Ўзбекистон ортга қайтмас ислохотлар йўлидан қатъий бориб, камбағалликни қисқартириш борасида ҳам, Барқарор ривожланиш мақсадларига тўлиқ эришиш бўйича ҳам барча мажбуриятларини бажаришга ҳаракат қилади.

Бугунги анжуман барчамиз учун сермахсул ва фойдалу мулоқот майдонига айланган ва мен бунга ишонаман.

Сизларни яна бир бор чин дилдан қўллаб, барчангизга мустаҳкам соғлиқ, гоёат шарафли ва олийжаноб фаолиятингизда улкан ютуқлар, анжуман ишига эса муваффақиятлар тилайман.

Фермер хўжалигимиз далаларига Президентимиз келгани, эгатда туриб бир ҳовуч пахтани олиб салмоқлаб кўргани, меҳнат шароитларимиз билан яқиндан танишгани, ростки, кутилмаган воқелик бўлди. Ва юрагимизни фахру ифтихор ҳиссига тўлдирди. Мана ҳануз ўша унутилмас учрашув таассуротлари оғушидамиз. Бу кунни бир умр унутмайман.

■ Дил изҳори

Очиғи, кейинги йилларда деҳқоннинг ҳам рўзгорига қут-ба-рака кира бошлади. Ўзимдан қиёс: деҳқончиликдаги янгиликлар боис бу йил ҳосил зўр бўлди, пахта ёппасига очилди. Ерни тайёрлаб плёнка остига чигит экадиган маҳалда “Энди бегона ўт ҳам чиқмайди, далага техника ҳам киритмайсиз, озиклантиришни дронларда бажарасиз” дейишганида, ишонмагандим. Ахир илгари бунақаси бўлмаган-да. Аммо бу рўё эмас экан, ҳаммасини даламизда синаб кўрдик.

Ҳаётимиз давомида не-не кунларни кўрмадик, эртадан-кечгача далада ишлаб ҳаловатдан кечсакда, кўнгилни кўтарадиган бир сўз эшитмаган кунларимиз бўлди. Рўзгоримиз ҳам амал-тақал ўтар, пахта теримида мактаб ўқувчиларию институт талабалари овора эди. Сув ва электр муаммоси туфайли даламизга бир муддат

ғалла экиб, чорвачилик билан ҳам шуғулланиб кўрдик. Тонналаб “оқ олтин” берган далаларимизни ёввойи ўт босиб кетди...

Кейинги йилларда афсуски, биз таълимий йилларда уни қўл меҳнати билан етиштирадиган бўлиб қолгандик. Бу таннархни ҳам, ҳосилни йиғиб-териш муддатини ҳам чўзиб юборарди. Хитой технологияси асосида плёнка остида гўза ўстириш, томчилатиб сугориш орқали пахта хомашёсини тайёрлаш деҳқончиликка бўлган муносабатимизни тубдан ўзгартирди. Бунга ҳали ҳам кўпчилик ишонмайди. Бу йил 22 гектарга Хитойдан келтирилган “Тинлузао-78” навли чигитни эдик. Деҳқонлар даламизга келиб қизика бошлашди. Ҳақиқатан ҳам, унчалик меҳнат талаб қилмайдиган бу нав кўпчиликнинг ишловига муҳтож эмас. Шинжон музофоти усулида қўшқаторлаб экилган пайкалга иш-

ловчининг кириши талаб қилинмайди. Биз фермерларга худди шундай камхарж ва замонавий агротехнология жуда керак эди. Ваҳоланки, маҳаллий навларнинг вегетацияси даврида баҳордан кузгача гўза ораланади. Сугоришнинг осонлашганини айтмайсизми? Экинга томчилатиш

“текинхўр” оралаган пайкалда ҳосил завол топмай қолмасди. Бир йўла шундан ҳам кутулдик. “Тинлузао-78”нинг чигити экишдан олдин махсус препарат билан эмланади. Бу билан зараркунандаларга қарши ҳимоя тизими шакллантирилади. Қарабсизки, кўсакка қурт яқинлаша олмайди.

“Айни пайтда даламизда пахта йиғим-терими қизғин кетмоқда. Ҳосилнинг асосий қисми машинада териб олинган. Ҳосилдорлик чакки эмас — гектарлар самарадорлиги 55 — 60 центнерни ташкил этмоқда. Бу дегани, ўтган йилдагидан 20 центнер ортиқ. Хомчўтимизга қараганда, хорижий гўза нави, камхарж агротехнология шарофати билан пахтадан оладиган даромадимизга яна 400 млн. сўм қўшилиши аниқ.”

йўли билан етказилаётган бу ишни илгари 5 нафар мироб бажарарди. Уларнинг ҳар бирига маош тўларди. Энди икки нафар суғичи уддалаяпти. Далага оқизилаётган сув миқдори 40 фоизга камайгани эса нақд фойдага қоляпти. Асосийси, Хитой гўзаси зараркунандалардан ҳимоя қилишда. Бизни узоқ йиллардан бери қийнаб келадиган нарсалардан бири экин-ни кўсак қурти босиши эди. Бу

Гўза қатор ораларига ишчи, техника кирмагандан кейин харажат кескин камайиши турган гап, ўйит ҳам тежаллади. Ўтган мавсум агротехник тадбирларда ҳар кун 30 га яқин кишилар қатнашганди. Бу йил бор-йўғи 15 киши меҳнат қиляпти. Гектарлар учун сарфланаётган маблағнинг ҳозирданок 4-5 млн. сўмга камайгани сезилди. Бунда ҳосил бир мартада саранжомлаб олиниши, унинг

фақат биринчи навга сотилиши ҳисобга олинса, иқтисод қилинган маблағ миллионларга етиши, шубҳасиз.

Айни пайтда даламизда пахта йиғим-терими қизғин кетмоқда. Ҳосилнинг асосий қисми машинада териб олинган. Ҳосилдорлик чакки эмас — гектарлар самарадорлиги 55 — 60 центнерни ташкил этмоқда. Бу дегани, ўтган йилдагидан 20 центнер ортиқ. Хомчўтимизга қараганда, хорижий гўза нави, камхарж агротехнология шарофати билан пахтадан оладиган даромадимизга яна 400 млн. сўм қўшилиши аниқ. Буни қўриб туманимизда хорижий нави парваришлаб юқори ҳосил олишни мўлжаллаётган юздан ортиқ фермерлар ҳам белни бақувват қилиб турибди.

Гапнинг дангали, тақдиримни ер билан, деҳқончилик билан боғлаб тўғри қилган эканман — кам бўлмадим. Айниқса, Президентимизнинг вилоятимизга ташрифи доирасида пахта далаларимизда бўлгани кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшди. Очиғи, шу соҳа вакили эканимдан фойдаландим.

Ботиржон ҒАФУРОВ,
Норин туманидаги «Ғафуров
Расулжон ўғли Баҳодир»
фермер хўжалиги раҳбари.

БАРЧА САЎЙ-ҲАРАКАТЛАР ХАЛҚИМИЗНИНГ ФАРОВОН ҲАЁТИ УЧУН МУНОСИБ ШАРОИТ ЯРАТИШГА ҚАРАТИЛМОҚДА

(Давоми. Бошланиш 1-бетда).

Маҳаллаларни обод қилиш, одамлар ҳаётини яхшилаш ва тадбиркорлик инфратузилмасини ривожлантиришга ҳар йили 2,5-3 миллиард доллар йўналтирилмоқда.

Қишлоқ аҳолисини даромадли қилиш учун 235 минг гектар пахта ва ғалла майдони қисқартирилиб, одамларга 30 — 50 сотихдан ажратиб берилди. Бу 800 минг инсоннинг даромадини оширишда муҳим қадам бўлди.

— Бундай кенг қўламли саъй-ҳаракатларимиз ҳисобига Ўзбекистон 2030 йилга қадар камбағалликни икки қарра қисқартириш бўйича олган мажбуриятини барвақт бажаришга ҳаракат қияпти. Шуларни инобатга олиб, бугун янги, янада юқори маррани белгилаб олишга тайёрмиз. 2030 йилга бориб, халқаро мезонларга кўра, Ўзбекистонда мутлақ камбағалликка тўлиқ барҳам беришга барча имкониятимиз бор ва биз бунни, албатта, уддалаймиз, — деди Президентимиз.

Давлатимиз раҳбари “Камбағалликдан фаровонлик сари” дастурининг мазмун-моҳиятига ҳам тўхталди. Бу дастур еттига устувор йўналишни қамраб олган.

Энг аввало, камбағал аҳолини шунчаки ишга жойлаштириш эмас, балки доимий иш ўринларини кўпайтириб, одамлар барқарор даромад манбасига эга бўлиши учун шароит яратилмоқда.

Фаол инвестиция сиёсати туфайли шу йилнинг ўзига 35 миллиард доллар сармоя эвазига 9 мингдан ортиқ янги корхоналар, 300 мингга яқин юқори даромадли иш ўринлари ташкил этилмоқда.

Давлат бизнесга шароит яратиб берапти, тадбиркорлар эса ўзига ижтимоий масъулият олиб, эҳтиёжманд аҳолини ишли ва даромадли қилишга жойлаштирилган. Шундай самарали ҳамкорлик туфайли жорий йилнинг ўзига 270 мингдан зиёд камбағал оила аъзолари доимий ишли бўлган.

Иккинчидан, сифатли таълим асосида инсон капиталини ривожлантириш, узоқ муддатли истиқболда камбағалликни қисқартиришнинг асосий “драйвери” бўлиб қолади.

Хусусан, камбағал оила болаларини мактабга таълим билан тўлиқ қамраб олиш учун барча шароит яратилди. Бундай оилалар фарзандлари учун хорижий тил ва касб-ҳунар ўрганишга кетадиган харажатларнинг 80 фоизи қоплаб берилади.

Сўнгги беш йилда 800 мингдан зиёд аҳоли замонавий касбларга ўқитилиб, юқори даромадли ишларга жойлаштирилган. Энди Касбга тайёрлаш халқаро марказлари ташкил этилиб, уларнинг битирувчиларига хорижда тан олинadиган сертификатлар бериш йўлга қўйилди.

Учинчидан, хотин-қизларни жамиятнинг фаол аъзосига айлантириш алоҳида эътиборда бўлади. Шу боис

талаба қизларга фойсиз кредит ажратиш, магистратурада бепул таълим олиш имконияти яратилди. Бугун талабаларнинг 53 фоизини хотин-қизлар ташкил этмоқда. Шу йилнинг ўзига 1 миллион 700 минг аёл ишли бўлган.

Бунни давом эттириб, “Рақамли авлод қизлари” дастури доирасида 50 минг нафар қиз ахборот технологиялар, финтех ва сунъий интеллектга ўқитилади.

Жорий йил аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш учун 1,5 миллиард доллар ажратилди. Келаси йили яна 2 миллион аёлни доимий даромадли қилиш чоралари кўрилади. Тўртинчидан, инсон саломатлиги муҳофаза қилиниб, унинг имкониятлари тўлақонли юзага чиқарилмоқда. Жумладан, 140 минг камбағал оилга шифокор бириктирилиб, улар йилига бир марта тўлиқ тиббий кўрикдан ўтказилмоқда.

Энди кафолатланган тиббий хизматлар кўпайтирилиб, камбағал оилаларнинг бунга сарф қиладиган харажати 2 қарра қисқартирилди. Бунда уларга бепул дори ва кафолатланган тиббий хизматлар пакети тақдим этилади.

Бешинчидан, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли билан манзилли ишлаш йўлга қўйилди. Мазкур тизим тубдан ислоҳ қилиниб, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги ташкил этилди. Ҳар бир туман ва шаҳарда 100 дан ортиқ ижтимоий хизматларни “бир дарча” тамойили асосида кўрсатадиган “Инсон” ижтимоий хизматлар марказлари очилди. Ҳар бир маҳаллада ижтимоий ходим аҳоли билан проактив ишламоқда.

Шу йилнинг ўзига 2 миллион 700 минг аҳолига ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатилди. Айниқса, камбағал оилаларнинг парварishiга муҳтож аъзоларига янги ижтимоий хизматлар йўлга қўйилгани 50 минг нафар меҳнатга лаёқатли аҳоли учун ишлаш имконини яратди.

Ижтимоий хизматлар сифати ва қамровини ошириш мақсадида Жаҳон банки билан 100 миллион долларлик лойиҳа ишга туширилди. Имконияти чекланган болаларни мактаб ва касбий таълим билан қамраб олиш учун алоҳида дастурлар амалга оширилмоқда.

Олтинчидан, ҳудудларда инфратузилмани яхшилаш, одамларга яшаш учун қулай шароитлар яратиш — кўп ўлчовли камбағалликни қисқартиришда муҳим қадам бўлади.

Шу мақсадда қарийб 3,5 миллион аҳоли ашайдиган шароити оғир мингта маҳаллада инфратузилма яхшиланмоқда. Келаси йил маҳаллаларда инфратузилмани яхшилаш, иш ўринларини кўпайтириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга яна 400 миллион доллар ажратилади. Бунда 32 та туман ва 328 та оғир маҳалла танланиб, уларни ривожлантириш бўйича алоҳида дастур қабул қилинади.

Шунингдек, 810 та маҳаллада сув, канализация, йўл, мактаб ва боғча

қуриш бўйича 1,3 миллиард долларлик лойиҳалар амалга оширилади.

Уй-жойга муҳтож ва даромади паст аҳолига ипотека тизимидан фойдаланиш учун ҳар йили 200 миллион доллар субсидия ажратилади.

Еттинчидан, давлат харажатларининг 70 фоиздан ортиги айнан Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш учун сарфланмоқда.

Шу билан бирга, глобал миқёсда Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш учун ривожланаётган давлатларга йилига 4 триллион доллардан зиёд маблағ зарур.

Бундай шароитда хавф-хатарларни объектив баҳолаш, молиявий ресурсларни жалб қилиш, уларнинг самарадорлигини ошириш бўйича “камбағалликка қарши курашнинг янги молиявий архитектураси”га эҳтиёж сезилмоқда.

Ушбу масалаларга ечим топиш мақсадида 2026 йилда Хива шаҳрида халқаро молия институтлари, донор ташкилотлар ва ҳамкор давлатлар иштирокида конференция ўтказилади.

Форумда Ислom тараққиёт банки президенти Муҳаммад ал-Жассир, Осиё тараққиёт банки вице-президенти Ингминг Янг, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги бош вице-президенти Сачико Имото, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Марказий Осиё бўйича махсус вакили Каха Имнадзе, Жаҳон банкининг камбағалликни қисқартириш бўйича глобал директори Луис Фелипе Лопес-Кальва иштирок этди. Умуман, анжуманда 200 га яқин халқаро экспертлар қатнашди.

Тадбир доирасидаги сессияларда камбағалликни қисқартиришда бозор талаблари, ислom молиясининг имкониятлари, бизнес инклюзивлиги, инсон капиталига сармоя мавзуларида инновацион ёндашувлар муҳокама қилинди.

Халқаро форум доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ислom тараққиёт банки президенти Муҳаммад бин Сулаймон ал-Жассир билан учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашув аввалида ушбу нуфузли халқаро молиявий ташкилот раҳбари форум муваффақиятли ўтказилгани билан самимий табриклаб, ИТБ Ўзбекистонда камбағалликни янада қисқартириш борасидаги вазифаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга тайёр эканини таъкидлади.

Мамлакатимизда ортга қайтмас тус олган ислохотлар стратегиясини амалга оширишга кўмаклашиш мақсадида Банк гуруҳи билан кенг қўламли ҳамкорликни янада кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Кейинги йилларда ИТБ билан шериклик жадал ривожланиб бораётгани алоҳида мамнуният билан қайд этилди. Қўшма лойиҳалар портфели 5 миллиард доллардан ошиб, бугунги кунда транспорт, инфратузилма, уй-жой қурилиши, энергетика, соғлиқни сақлаш, таълим каби устувор соҳа-

ларни қамраб олган. Шу билан бирга, инвестицияларнинг 40 фоиздан ортиги хусусий секторга тўғри келади.

Давлатимиз раҳбари ИТБ билан лойиҳалар портфелини икки баробар кўпайтириш, инфратузилма, ижтимоий соҳа ва хусусий сектор лойиҳаларини молиялаштириш ҳажминини оширишни назарда тутадиган узоқ муддатли Стратегик шериклик дастурини қабул қилиш ташаббусини илгари сурди.

Хусусий бизнес салоҳиятини рўёбга қиариш, мамлакатимиз ҳудудларида замонавий тиббиёт марказларини барпо этиш, автомобиль йўллари модернизация қилиш, ирригация каналларини тиклаш ва бетонлаш ҳамда бошқа йўналишларда аниқ лойиҳаларни илгари суришга алоҳида эътибор қаратилди.

Сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Жаҳон банкининг глобал директори Луис Фелипе Лопес-Кальвани қабул қилди.

Музокаралар аввалида юқори мартабали меҳмон давлатимиз раҳбарига Жаҳон банки гуруҳи президенти Ажай Банганинг саломи ва энг эзгу тилаklarини етказди ҳамда “Камбағалликдан фаровонлик сари” халқаро форуми муваффақиятли ташкил этилгани билан табриклади.

Жаҳон банки билан стратегик шериклики, энг аввало, Барқарор ривожланишнинг биринчи мақсади бўлмиш камбағалликка қарши курашиш соҳасини янада кенгайтириш масалалари қўриб чиқилди.

Ушбу глобал молиявий институт билан амалий ҳамкорликда юқас даражага эришилгани катта мамнуният билан қайд этилди.

Мамлакат дастури муваффақиятли амалга оширилмоқда. Ўзбекистон банкнинг макроминтақадаги етакчи ҳамкорларидан биридир. Лойиҳалар портфели 14 миллиард доллардан ошди.

Жаҳон банкининг фаол кўмагида камбағаллик даражасини аниқлаш методологияси ишлаб чиқилди. Айни пайтда Ўзбекистонда камбағаллик ва тенглик кўрсаткичлари биргаликда диагностика қилинмоқда.

“Камбағалликдан фаровонлик сари” дастурини амалга ошириш доирасида хотин-қизлар ва ёшлар учун иш ўринлари яратиш, шаҳар ва қишлоқларнинг ижтимоий инфратузилмасини модернизация қилиш, туризмни ривожлантириш бўйича амалий чора-тадбирларни ўз ичига олган қўшма лойиҳа тайёрлаш тақлиф қилинди.

Хусусий сектор лойиҳаларини илгари суриш, ўрта муддатли ривожланиш дастурларини ишлаб чиқиш, аҳолини рўйхатга олиш ва бошқа устувор йўналишларга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Осиё тараққиёт банки вице-президенти Ингминг Янгни ҳам қабул қилди. Учрашув аввалида вице-президент

Ингминг Янг давлатимиз раҳбарига ОТБ раҳбари Масато Канданинг саломи ва энг эзгу тилаklarини етказди ҳамда форум муваффақиятли ўтказилгани билан табриклади.

Янги Ўзбекистонда ортга қайтмас тус олган ислохотлар стратегиясини амалга ошириш доирасида ушбу етакчи халқаро молиявий институт билан ҳамкорликни чуқурлаштиришнинг амалий жиҳатлари қўриб чиқилди.

Кейинги йилларда ҳамкорликда юқас даражага эришилгани алоҳида мамнуният билан қайд этилди. Бугунги кунда “яшил” энергетика, транспорт, рақамли трансформация, таълим ва бошқа йўналишлардаги лойиҳалар портфели 14 миллиард долларни ташкил этмоқда.

Мамлакатимиз етакчиси ОТБ билан инфратузилма, давлат-хусусий шериклик, бизнес, ижтимоий соҳа ва капитал бозорини ривожлантириш бўйича янги лойиҳаларни ўз ичига олган кенг қўламли стратегик шериклик дастурини тайёрлаш муҳимлигини қайд этди.

Камбағалликка қарши курашиш, муҳим минералларни қайта ишлаш, бюджетни қўллаб-қувватлаш, қўшма инвестиция платформасини яратиш бўйича лойиҳаларни илгари суришга алоҳида эътибор қаратилди.

Шунингдек, банк Бошқарувчилар кенгашининг йиллик йиғилишида тайёргарлик қўриш ва уни келгуси йилда Ўзбекистонда ўтказиш чора-тадбирлари муҳокама қилинди.

Шундан сўнг Президент Шавкат Мирзиёев Тўрақўргон туманидаги “Ифтихор кийим саноат” кластерининг янги корхонаси фаолияти билан танишди.

Наманган тўқимачилик бўйича мамлакатимизда етакчи. Вилоят саноатининг учдан бири, экспортнинг ярми шу соҳага тўри келади. Бугунги кунда 2 минг 500 га яқин тўқимачилик корхоналари фаолият кўрсатмоқда. Улар 250 га яқин брендлар остида маҳсулот тайёрлаб, юз мингдан ортиқ инсонларни юқори даромад билан таъминлаяпти.

Саноат ривожига қўшимча шароит яратиш мақсадида “Наманган” эркин иқтисодий зонаси Тўрақўргон туманига кенгайтирилган эди. Йигирмага яқин лойиҳа қаторида бу ерда “Ифтихор кийим саноат” кластерининг янги корхонаси ҳам барпо этилди.

13 август куни бўлиб ўтган видео-селектор йиғилишида давлатимиз раҳбари тўқимачилик корхоналарининг йирик брендлар билан ҳамкорлиги масаласига алоҳида урғу берган эди. “Ифтихор кийим саноат”да шундай тизим йўлга қўйилган. Бу ерда “Bugatti”, “Pierre Cardin”, “Roy Robson”, “Baldessarini”, “Lavard”, “Jake’S”, “Engbers”, “Cinque”, “Walbusch” каби машҳур брендлар буюртмаларига кўра маҳсулот тайёрланмоқда. Наманганда тикилган кийимлар Европа дўконларида сотилмоқда.

Бундан ташқари, “Mercedes-Benz”, “BMW”, “Rolls-Royce” каби автомо-

биллар учун ўриндик матолари ҳам ишлаб чиқарилмоқда. Мазкур йўналишда у минтакамизда ягона корхона ҳисобланади. Умуман, корхона йигирмага яқин хорижий брендлар билан ҳамкорликда ишламоқда.

Янги лойиҳанинг умумий қиймати 198 миллион доллар бўлиб, маблағлар, асосан, қурилиш ишлари ва илгор технологияларни жалб қилишга йўналтирилди. Замонавий иншоотлар барпо этилди, махсус лаборатория ташкил қилинди. Германия, Италия, Туркия ва Польша каби тўқимачиликда етакчи мамлакатлардан келтирилган энергетика ҳамкор ускуналар иш унумдорлигини оширди. Корхонадаги замонавий лаборатория сифат назоратини таъминлаш ва нуфузли брендлар ишончини қозонишда муҳим ўрин тутмоқда.

Дастлаб оддий тикувчилик цехи сифатида иш бошлаган “Ифтихор кийим саноат” бугун пахта етиштиришдан тортиб, тайёр маҳсулотни экспортга йўналтираётган йирик кластерга айланди. Сифат бўйича қатъий талаблар уни халқаро бозорга олиб чиқди.

Президент корхонадаги иш жараёни билан танишди, ходимлар билан суҳбатлашди.

Корхона тўлиқ қувватга чиққач йилига 100 миллион долларлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Бу орқали 2 мингта янги иш ўрни яратилади, Давлат бюджетига эса йилига салмоқли солиқ тушумлари қўшилади. Халқаро брендлар билан ҳамкорлик маҳсулотга кафолатли бозор, катта валюта тушумлари ва янги иш ўринларини таъминлайди.

Бу ерга Наманганда ўтаётган “Камбағалликдан фаровонлик сари” халқаро форумининг хорижий меҳмонлари ҳам ташриф буюрди. Миллий ҳамда хорижий брендлар учун тикилган тайёр кийимлар, шунингдек, озик-овқат, чарм, қурилиш материаллари, фармацевтика тармоқларидаги маҳсулотлар кўрғазмаси намойиш этилди.

Ўзбекистонда бизнес учун яратилган шароитлар, миллий маҳсулотларимиз тури ва сифати меҳмонларда катта таассурот қолдирди.

Шу ерда давлатимиз раҳбарига Наманган вилоятида хорижий инвестициялар иштирокидаги лойиҳалар ҳақида ахборот берилди. Хусусан, шаҳарсозлик, тўқимачилик, қурилиш материаллари, электротехника, туризм, қишлоқ ҳўжалиги ва кимё саноати каби йўналишларда 252 та йирик лойиҳа амалга оширилиши режалаштирилган.

Мутасаддиларга инвестор ва тадбиркорлар учун барча қулайликларни яратиб, лойиҳаларни жадаллаштириш, кўпроқ иш ўринлари яратиб, аҳоли даромадини ошириш бўйича топшириқлар берилди.

Шу билан Президент Шавкат Мирзиёевнинг Наманган вилоятига ташрифи яқунланди.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
Икром АВАЛБЕКОВ,
Абдулоазиз РУСТАМОВ,
Ўза махсус мухбирлари.

Ўзбекистоннинг буюк қадрияти — бу кечиримлилиқ ва ярашув

Тошкентда иккинчи “Декларациялар мулоқоти” халқаро форуми ўз ишини якунлади.

Форум Ўзбекистон Президенти ҳузуридagi Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти томонидан Американинг “Love Your Neighbor Community” нодавлат нотижаро ташкилоти билан ҳамкорликда, Ташқи ишлар вазирлиги, Дин ишлари бўйича қўмита ва Ўзбекистондаги Ислom цивилизацияси маркази кўмагида ташкил этилди.

Ўн беш мамлакатдан, жумладан, АҚШ, Буюк Британия, Саудия Арабистони, БАА ва Хитойдан етакчи экспертлар, таниқли

илоҳиётшунослар ва расмийлар қатнашган форумнинг асосий мақсади динлараро ва маданиятлараро мулоқотни мустаҳкамлаш, виждон эркинлигини тарғиб қилиш ва диний асосдаги камситишларга қарши курашишдан иборат бўлди. Унда 130 дан ортиқ миллат вакиллари ва 16 та диний конфессия вакиллари дўстлик ва ўзаро ҳурмат муҳитида ашаётган Ўзбекистон тажрибасини ўрганишга алоҳида эътибор қаратилди. Иштирокчилар янги қонунчилик ташаббуслари, ислom таълимини ривожлантириш ва фуқаролик жамиятининг конфессиялараро тотувликини мустаҳкамлашдаги ролини муҳокама қилишди.

имкониятини бермоқда. Сўнгги саккиз йил ичида мамлакат цивилизациялар мулоқоти марказига, иштирокчилар ўртасида ўзаро ишонч мустаҳкамланганидан кенг қўламли халқаро учрашувлар майдонига айланди.

Бундай форумларнинг яна бир асосий мақсади — ишончни мустаҳкамлаш. Фақат ишонч бўлган тақдирдагина энг мураккаб масалаларни муҳокама қилиш мумкин. Ишонч — бу мамлакатларнинг глобал муаммоларни биргаликда ҳал қилиши учун ёрдам берадиган ўзига хос “кўприк”.

Ян Ки ХОН,
Тошкентдаги «Чайнса» («Шафқат») буддистлар ибодатхонаси роҳиб,
Жанубий корейлик руҳоний:

— Ўзбекистон чиндан ҳам буюк ва шонли мамлакат. Бу ерда асрлар давомида турли дин вакиллари тинч-тотув яшаб келган. Бу заминнинг биринчи таълимоти зардуштийлик бўлган, кейин буддизм кириб келган, ундан сўнг насронийлик ва нихоят, ислom муҳим ва чуқур эътироф этилган динга айланган.

Кўпгина мамлакатларда диний фарқлар урушларга сабаб бўлган, аммо Ўзбекистонда тарих бошқача йўлдан борган: турли дин вакиллари тинчлик ва тотувликда бирга яшаш имкониятини топган. Шу боис ҳам мамлакатимиз маданиятлараро ўзаро тушуниш ва мулоқот чорраҳаси сифатида эътироф этилади.

Бугун Президент Шавкат Мирзиёев олиб бораётган оқилона сиёсат натижасида Ўзбекистонда бу анъана давом этмоқда. Унинг ташаббуслари туфайли бутун инсоният учун муҳим аҳамиятга эга бўлган бундай учрашувлар ўтказилмоқда.

Ўзбекистон тарихнинг ҳақиқий жонли солномаси. Ўз тарихини очиб, қайта англай оладиган халқ келажакни кура олади. Бугунги кунда юз бераётган мулоқот ва ҳамкорлик туфайли биз мамлакатнинг бой тажрибасига таянган ҳолда ишонч билан олдинга интилаемиз.

Лиу ПЕН,
Пу Ши ижтимоий фанлар институти директори (Хитой):

— Форум муҳим аҳамиятга эга, чунки у турли динлар вакиллари ўртасидаги мулоқотга ёрдам беради. Мулоқот бўлмаса, ўзаро тушунишга эришиб бўлмайди, ўзаро тушунишсиз эса самарали ҳамкорликни йўлга қўйиш мумкин эмас.

Ўзбекистонда мулоқот орқали консенсусга эришма олган кўплаб халқлар ва диний жамоалар вакиллари яшайди. Бу нафақат мамлакат ичидаги бирликини мустаҳкамлашга, балки Ўзбекистоннинг бошқа давлатлар билан яхши му-

носабатларини ривожлантиришга ҳам хизмат қилмоқда.

Сайдмукаррам АБДУЛҚОДИРЗОДА,
Тожикистон бош муфтийси, Уламолар кенгаши раиси:

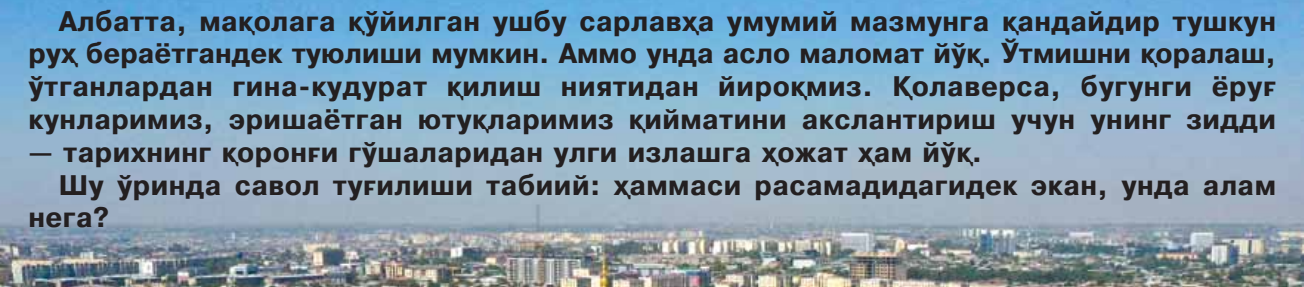
— Бундай конференциялар нафақат ислom уммати, балки бутун инсоният учун ҳам катта аҳамиятга эга. Бугун муслмонлар ўртасида атайлаб адоват уруғини сочаётган кучлар бор. Шунинг учун ҳам бундай учрашувлар жуда муҳим. Бундай анжуманлар тушунмовчиликларни бартараф этишга ёрдам беради ва минтақа халқлари ўртасидаги биродарлик ва ўзаро ҳурмат манбасига айланади.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг тинчликни сақлаш ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини алоҳида эътироф этиш керак. Ўзбекистонда халқаро ҳамкорлики ривожлантириш ва барқарорликни мустаҳкамлашга қаратилган дастурлар амалга оширилмоқда. Унинг ташаббуслари туфайли минтақа мамлакатлари — Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Қозоғистон ва ҳатто Афғонистон ўртасидаги муносабатлар жадал ҳамда самарали ривожланмоқда. Халқлар фолроқ ва ҳамкорлик қилишга, сабаҳатлар уюштиришга ва аввалги тўсиқларни бартараф этишга киришди.

Буларнинг барчаси нафақат алоҳида мамлакатларга, балки бутун минтақага катта фойда келтиряпти. Диний нуктаи назардан бундай қадамлар улуг неъматдир, унинг муқофоти ҳам улуг бўлади.

«Дунё» АА.

АЛАММИМ

1

“Афсоналар ўз-ўзларича яшамайдилар. Улар ўзларига бизнинг ҳаёт ва қон ато қилишимизни кутишади. Дунёда ҳеч бўлмаса, бир одам уларнинг қақиригига жавоб берса бас, афсоналар бизни битмас-туганмас обиҳаёт билан сугоришга шай. Бизнинг вазиғамиз — уларни унутмаслик. Шундай қилишимиз керакки, ҳеч бир афсона ўлим уйқусига толмасин”, деган эди Альбер Камю бир замонлар.

Ўқинчинг боиси, гарчи айнан бўлмаса-да, фаранг адиби айтаётган фикрга жуда яқин. Зотан, биз ҳам узоқ йиллар афсонавий тарихимиз, маданиятимиз, ажодларимиз киму, бу дунёда жойимиз қаерда бўлганини унутдик. Дунёнинг чети, учинчи даражали бир давлат, халқ деб қарашларига қўниқдик. Ва энг аламлиси, замонавий дунё сахнадаги маданий ва тарихий ўрнимиз қумга синган сувдай “йўқолиб” қолди... “Ўзбек”, “Ўзбекистон” сўзлари ҳақиқий мазмунидан чекиниб, дунё харитасида қайсидир маконни топишда мурожаат қилинадиган жуғрофий нуқта даражасига тушди. Мамлакатимиз номидида от ясовчи “истон” қўшимчаси бошқа турдош “истон”лар аро адашиб, жұрттага, баъзан эса мутуйоба тарзида зикр этиладиган бўлди...

Мушоҳадамызга жиддий тус берадиган бўлсак, хорижлик машҳур бир сиёсатшуноснинг таассуф билан айтган ушбу гапи айна ўринга мос тушади: “...умуман олганда, бугун хорижда кўпчилик одамлар Ибн Сино ва Ал-Берунийлар юртини пиканд қилмай, бу ерга бошқа бирор манзилга бориш учун кесиб ўтиш керак бўлган нотинч ҳудуд сифатида қарайдилар”. Ха, бу борада у ҳақ эди. Биз унинг таърифидан хафа бўлишимиз керакмаски, асл вазият ҳам шундан ортқ эмасди.

Ҳолбуки, ўша сиёсатчи ишора қилганидек, бизнинг Ватанимиз интеллектуал ва маданий мерос, сиёсий-ҳарбий аъёналар жиҳатидан юқорида айтганимиз бошқа “истон”лар аро “адашиб” юришга асло “муносиб” эмас.

Ҳолбуки, бу замин инсоният тарихида ўчмас из қолдирган икки буюк ўйғониш даври — мусулмон ва темурийлар Ренессансига бешик бўлган. Дунёнинг ярмини эгаллаган қудратли империя-салтанатлар маркази бўлган.

Бироқ қани ўша тарих, қани ўша бизга шон-шараф, улугворлик ва буюк рух бахш этувчи хотира?!

Тарихимиздан, аслиятимиздан озгина хабардор ҳар бир одамни бу савол оғир ўйга толдиради ва айна маънавий тушқунлик қалбида оҳистагина аламни қўрлантиради...

2

Бугун Ўзбекистон қандай йўлга кирганини ва бу ерда нималар бўлаётганини зукко таҳлилчилар, маърифатли инсонлар кўриб, ҳис қилиб турганига ишонаман. Аммо бир нозик жиҳат борки, буни ҳаммаям илға олаётганига шубҳам бор. Мен илгариги бир неча мақолаларимда билдирган фикримда собитман — узоқ йиллар кўп балоларни бошидан кечиришга мажбур бўлган бу юрт ва унинг халқи эндиликда нафақат мамлакат суверенитетини мустаҳкамлаш, балки унуттирилган ва бағридан юлиб олинган улуг ўтмиш хотираси, маданияти ва ажодлари меросини тиклаш ҳамда бу шарафли ҳаракат ўлароқ ўз кимлигини топишга, маънавий янгиланишга бел боғлади, десам, тўғри бўлади.

Гапнинг мавриди келди, бир масала бўйича фикримни очик айтмоқчиман. Зотан, унинг бугунги мақолага алоқаси бор. Мамлакатимизда учинчи Ренессанс масаласида гап-сўзлар кўтарилган ва бу мулоҳаза гоё сифатида юқори минбарлардан айтилган кезларда баъзилар бунга истехзо билан қараганини яхши эслайман. Бундай кайфиятда-гиларни бугун “йўқ” десам, ёлгон гапирган бўламан — шундай тушунча ва қарашдагилар ҳозир ҳам бор. Аммо муаммо шундаки, бу каби одамлар олиб борилаётган сиёсатнинг фақат устки қатламинигина кўраётир. Шавкат Мирзиёев феноменидаги “ўзга”лик шундаки, у ичидаги орзу-армони, ўз халқи, Ватанига бўлган ёниқ муҳаббатини намойишқорона ифода этмади, писанда қилганлар, турли даражадаги кинояю қочиримлардан баландроқ турди. Аммо унинг фаолиятини жиддий кузатган киши Президент сийратигаги асл манзарани, оташин гоёни илғашни мумкин.

3

“...Нима учун Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси марказини қилдик? Миллатимизнинг шону шавкатини тарихга муҳрлаб қўйиш учун. Бу ерга кирган одам чиққандан кейин бу миллатга таъзим қилиши учун қилдик буни...”

Айни иқтибос мазмунан Президентимизнинг шу йил мустақиллик байрами арафасидаги фоллар билан бўлган учрашувдаги жонли нутқидан олинди. Куйида келтирадиган матниимиз эса, давлат раҳбарининг 2023 йилги нутқидан. Мана, унда нима деган эди:

“Ўтмишга назар ташлар эканмиз, аччиқ бир ҳақиқатни тан олишга мажбуримиз: “Ўзбек” деганда, фақат эртаю кеч пахта даласида меҳнат қиладиган заҳматқаш инсонлар тасаввур қилинган эди. Афсуски, шу даражага тушиб қолган эдик.

Пахта ҳукмронлиги ўзбекнинг пешонасига ёзилган бало бўлди. Пахта сиёсати Оролни қуритди, экологиямизни инқирозга олиб келди, иқтисодиётимизни, таълим тизимини издан чиқарди. Оқибатда бир неча авлод чаласавод бўлиб вояга етди. Биз бунинг асоратлари билан ҳали-гача курашяпмиз”.

Фавқуллода икки иқтибосни қоғиштириб ўқиган киши биринчисининг кейингисига нима алоқаси бор, деган хаёлга бориши мумкин ва бу табиий ҳам. Чунки икки матн ҳам давр, ҳам мазмун жиҳатдан фарқланади. Аммо уларни изма-из мақолага жойлаётганимизнинг сабаби бор. Сабабки, айна усул биз ҳали айтган, давлат раҳбари ички оламини, орзу-армонларини тусмоллаб кўришда, асл истак ва гоёни аниқлаб олишда ёрдамчи бўлади.

Дарҳақиқат, иқтибослар тағматнига жиддий эътибор қилсангиз, келтирилган мурожаатларнинг кўздан панада қолаётган риторикаси уларни бир маънолига айлантириши мумкинлигига шохид бўласиз. Яъни Президентнинг Ренессанс, маънавий юксалиш ҳақида айтаётган фикрлари, мурожаатлари шунчаки, дейлик, сиёсий популизм эмас, балки фундаментал асосга, аниқ режага асосланган гоёдир. Мана, ўзингиз бир эътибор қилинг, биз бугун мақолага асосий мавзу қилиб танлаган “Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази” қурилиши фикри Президент томонидан айнан у эндигина ишга киришган, 2017 йил ўртага ташланган ва бу улуг ташаббусга киришилган эди. Айнан ўша йиллари учинчи Ренессанс, тарихий маданий мерос, жумладан, мусулмон ва ундан кейин-

Қудратилла РАФИҚОВ, сиёсатшунос

ги темурийлар Ўйғониш даври, буюк ажодлар хотирасига қарашнинг янги ўзанга ўтгани Президент Шавкат Мирзиёев мафқуравий сиёсатининг асл ўзагига айланди. Бир сўз билан айтганда, унинг ички оламида яшаётган ва мудом уни қийнаётган биргина армон бордек туюлади баъзан. Бу — миллатнинг, Ватаннинг кадр-қимматини жойига қўйиш, топталган, баъзан эса оёқости бўлган шону шавкатимизни улуглаш...

Мен у кишининг халқимиз ўтмиши, Ватанимиз тарихи ҳақидаги ёниқ суҳбатларини кўп бор эшитиш бахтига муяссар бўлганман: “Ўзбек ёки Ўзбекистон, деса нега доим пахта, ош, дўппию чопон ва яна пахта гулли чойнак-пиёлани, чойхонаю меҳмондўстликнигина мисол қилишадди, шулардан бошқа дунёга кўрсатадиган, бизни танитадиган қийматли нарсамиз йўқми? Буюк тарихимиз, дунёни қўлга қаратган, ўз илми зиёси билан жаҳонни мафтун қилган ажодларимиз меросини нега дунёга кўз-кўз қилмаймиз? Нега шундай буюк тарихий хотирадан ҳадиксираймиз, бекитамиз, кўрмаганга оламиз, улугларнинг номларини айтишдан, меросларини элга танитишдан чўйимиз. Ахир инсониятга математикадан тортиб, тиббиётгача, фалакиётдан фалсафая мусикагача дарс берган, бугунги замонавий илм-фаннинг қўллаб қоҳларига асос солган шу улугларимиз эмасми-ди?! Олтойдан Ўрта Ер денгизигача, Мисрдан Ҳиндистонгача империялар курган, дунёдан ҳисоб сўраган ўша ўзимизнинг боболаримиз эмасми-ди?.. Бугун биз нега бундай аҳволга тушдик, болаларимизнинг нега елкаси қисик, боши ҳам, нигоҳлари ерга қадалган?..”

Мен Шавкат Миромоновичнинг оғзидан бу гапларни эшитганимга деярли ўттиз йиллар бўлган. Ва аниқ биламанки, ўтган даврлар мобайнида бу ички дард — миллат қайғуси уни руҳан миллатпарвар, ватанпарвар ва ўз халқининг ёвқур бир фарзанди сифатида улғайтирди, тарбиялади.

Дарҳақиқат, унинг ички маломати асоссиз эмас, мутлақо адолатли эди. Озроқ бадиий эҳтирос билан айтадиган бўлсак, тарих бизга ҳақсизлик кўрсатаётгандек ҳам туюларди. Аммо чин ҳақиқат шуки, улуг ажодларимиз томонидан яратилган илмий гоё ва кашфиётлар нафақат аниқ фанларда, балки тарих, география, фалсафа, маданият, санъат ва архитектура соҳаларида ҳам дунё илм-фани ва цивилизацияси ривожига янги саҳифа очган. Хусусан, буюк бобокалонимиз Абу Мусо Муҳаммад ал-Хоразмий асос солган санок тизими, Абу Али ибн Синонинг “Тиб қонунлари” асари, Абу Райҳон Беруний оддий устурлоб ёрдамида Ер радиусини ўта аниқлик би-

лан ўлчагани, 1492 йилда эса Христофор Колумб Америка соҳилларига айнан Аҳмад ал-Фарғоний тузган Ернинг даражасини аниқлаш ҳақидаги ҳисоб-китоблари асосида етиб боргани — ота-боболаримизнинг чексиз ақлзаковати ва юксак илмий салоҳиятидан далолат эди. Ва яна ўз даврида Самарқанд қозонининг дунёда энг сифатли, деб эътироф этилиши ёки Европадаги нуфузли сарой ва ибодатхоналарнинг зеб-зийнати Фарғона водийсида ишлаб чиқарилган ипақдан тайёрлангани ҳам ажодларимиз маънавий ва моддий меросининг нечоғлиқ бекиёс аҳамиятга эга эканини яққол тасдиқлайди. Бундан ҳам ёрқинроқ ва қизиқарлироқ фактни АҚШлик машҳур сиёсатшунос олим Фредерик Стар бир мақоласида келтиради. У биринчи Ренессанс даври ҳақида гапираётиб шундай дейди: “...Марказий Осиёда охириги улкан “маданий энергиянинг порлаши” Салжуқий турклар ҳукмронлиги остида рўй берди ва тахминан 1037 йилдан бошлаб бир асрдан кўпроқ вақт давом этди. Ўзларининг шарқий пойтахтлари бўлиши ҳозирги Туркменистоннинг Марв ва бугунги Афғонистон — Эрон чегарасидаги Нишопур шаҳарларидан туриб, улар кўп соҳаларда кашфиётчиларни қўллаб-қувватлади. Эришган ютуқлардан бири сифатида кенг жойларни қопловчи қўшғумбазни келтириш мумкин. Дастлабки ютуқлар маҳсулини ҳозир Марвнинг қаровсиз қолган вайроналари мисолида кўришимиз мумкин. Флоренция ибодатхонасидаги Филиппо Брунеллески гумбазини ва Санкт-Петербургдаги Авлиё Николай соборидан бошланган “дунё бўйлаб саёҳат” натижасида мазкур кашфиёт Вашингтондаги АҚШ Капитолий биносининг гумбазиди ҳам ўз аксини топди”.

Албатта, бу ҳақиё эътироф ажодларимизнинг меъморийчилик санъатида ҳам мислсиз бўлганини кўрсатади. Аммо буни бугун тўрт-бешта мутахассисдан бўлак ким билади ва эътироф этади? Ким халқимиз ва Ватанимиз шундай улкан салоҳиятга эга бўлганини тарғиб қилади?.. Ўша пайтлардаёқ мен Шавкат Миромоновичнинг сўзлари ва кўзларида айнан шу ўқинчиган, саволларнинг қотиб қолган суратларини кўрганман...

4

Ўтган асрнинг ўрталарида ижод қилган европалик бир файласуф ўз даври, қитъа ва жаҳонни қамраб олган уруш кулфатлари ва қабохати ҳақида ёзар экан, “шундай олата-сир бир замонда рассомлар ўз кўноқларида хотиржам “мудраётган” товуклар тасвирини чицаётган экан, демак, инсоният қалбида гўзалликка, яратувчилик, тинчлик ва эзгуликка бўлган ишонч ҳали сўнмаган”, деган эди.

Мен эса орадан деярли бир аср ўтган, файласуфнинг фикрларига қуйидагича қўшимча қилишим мумкин: дунё отам ҳалокати остида қолаётган бир даврда (ҳолбуки, бизнинг минтақамиз тўрт ядровий давлат билан қўшни) бундан ҳам таассуфлиси, жаҳон тартибининг эгасиман, дейдиган қудратлардан бири Мудрофаа вазирлиги номини “уруш вазирлиги”га ўзгартириш эҳтиёжи ҳақида гап-сўз қилаётган бир маҳалда инсоният тамаддунлари, мозий мероси, санъат ва абадиёт, умуминсоний қадриятлар ҳақида гапириш, бу борада катта ишларга журъат топиш учун одамда қалб бўлган бўлиши керак, деган савол қўйсам, буни ким ўринсиз, деб инкор қила олади?! Ёки Камю назарда тутган, афсоналар ўлим уйқусига толмаслиги, бу оламда ҳеч бўлмаса, биргина одам улар қақиригига жавоб беришга ўзида журъат топа олиши, уларга ҳаёт ва қон ато қилиши кераклигини тарихий зарурат сифатида англаётганига ишора қилсам, қандай куч менинг йўлимга чиқиши мумкин?!

Албатта, таҳлил қилинаётган мавзу моҳиятан шундай маҳозий тил, фалсафий тушунарларга арзийди. Зотан, айна гоё замирида нафақат миллат ва Ватан манфаати, балки инсоният тафакқурини умуминсоний бир ўзанга бошқариш, қариб ва тобора зерикарли тус олаётган дунё узра ўйғониш қўнғироғини чапишга, оламда эзгулик ва гўзаллик ҳали мавжуд эканига ишора бор. Бу ҳақдаги мулоҳазаларни сал кейинроққа қолдирамиз.

5

Ҳозир бошқа, биз учун муҳим яна бир масала ҳақида гаплашасан. Мен доим аллақандай ички бир қизғаниш билан айтаманки, жаҳон маданий тарихидан мустаҳкам ўрин олган “мусулмон тамаддуни” ҳақида глобал миқёсда гап кетганда юртимиз ҳам, халқимиз ҳам кўпинча “ҳисоб”дан тушиб қолади. Аслида эса умуминсоний қийматга эга бўлган бу меросга кўпроқ биз даъвогарроқмиз. Гарчи, Бағдод халифалик маркази бўлган ва кимлардир айна буюк Ўйғонишни Яқин Шарқ билан боғлашга, етук алломаларни эса форс

ва ёки араб маданий оламига алоқадор қилишга ҳарчанд уринмасин, тарихий марказ ҳамда асосий интеллектуал “база” бизга тегишлилигича қолаверади. Бу тарихий аксиомадир. Мушоҳада қилаётган фикрларимизни Ф. Стар бир асарида жуда асосли ва ҳаққоний тарзда шундай ифода қилади: “...Халифа Ал-Маъмун милодий 818 йилда тайинланганига қарамай, Марказий Осиёни тарқ этишдан бош тортиди ва мусулмон дунёсини ҳозирги Туркменистон ҳудудида жойлашган бетақрор Марв шаҳридан туриб бошқарди. Кейинчалик Бағдодга кўчар экан, у туркий лашкарлари билан бир қаторда ўзи билан форсий ва туркий маданиятлар таъсиридан “қоришмасидан” ҳосил бўлган Марказий Осиёнинг қадриятларини олиб кетади. Марказий Осиёдан Яқин Шарққа бу кўчиш юнон билим масканларидан Римга қараб ҳаракатланган қадимий “ақллар кўчиши” йўсинида рўй берган”.

Оксфорд университети илмий ходими, қадимшунос олим Пол Уордсворт минтақамиз ўтмиши ҳақида фикр билдиракан, унинг ўз вақтида жаҳон тартиботида тутган муҳим ўрни борасида гапиради. “Кўпчилик сайёрамизнинг улкан материги Овросиёдаги бир-бирига туташ минтақалар ўзаро жипс боғланган деб ўйлайди, — дейди олим BBCга берган интервьюсида. — Аслида бундай эмас. Чунки Марказий Осиёда дунёнинг энг баланд тоғлари жойлашган. Ўзун ва асов дарёлар оқади.

Милоннинг биринчи минг йиллиги ўртасида Марказий осийлик савдогарлар бу мураккаб табиатли минтақани кезиш ва савдо-сотиқ қилиш ҳадисини олишганди. Минтақа фақатгина савдо йўллари юраги эмасди. Бу ерда илм-фан ҳамда ижод гуркураган.

Олимлар шахарма-шаҳар юриб, билим алмашишган. Ипақ йўлидаги Бухоро ва Самарқанд каби шаҳарлар илм-фан марказларига айланган. Улар ўз вақтида Марказий Осиёнинг Оксфорди ва Кембрижи каби бўлган.

Кўпинча Ипақ йўли ҳақида гап кетганда биллиб-билмай фақат ё Хитой ёки Рим империяларига қараб фикр юрийтишади. Ва бу ҳолатда икки ўртадаги ҳудудлар гўёки ташқи таъсирлар остида қолгандек тасаввур пайдо бўлади. Марказий Осиёнинг ҳаққоний тарихи эса айна стереотипларни ўзгартиришга ёрдам беради. Зотан, бу ерликлар ўз ақл зақоси ҳамда ўзига ҳос маданиятлари билан Овросиёини битта қилиб боғлай олишган...”

Лекин муаммо шундаки, Уордсворт алоҳида айтаётганидек, ҳақиқатан ҳам, бу ўлка узоқ йиллар ташқи таъсирлар соясида қолиб кетди. Энг ачинарлиси, бугун ҳам бизни у ёки бу буюк қудрат (державанин) “томорқа”си сифатида кўрсатиб, сафлардан суриб чиқаришга интилаётганлар йўқ эмас...

6

Тан олиш керакки, одамда тарихга назар турли даврларда турлича бўлган. Шундай вақтлар бўлдики, баъзан унинг итоаткор қулига айландик. Баъзан эса ундан фахрланиш билангина ўзимизни овутирдик. Билгунимизча тўқиб-бичдик, қўлга қайчи олиб, истиғимизга мосладик. Очикроқ гапирадиган бўлсак, совет даврида мозийга қарашимиз қандай бўлганини кўпчилик яхши билади. Аммо мустақилликка эришгандан кейин ҳам ўтмиш маданиятга муносабатларимизда унчалик кўп ўзгариш бўлган эмас. Тўғри, бу борада умуман янгиллик бўлмади, дейиш ноинсофлик бўлади. Нималардир гапирилди, ташаббуслар кўрсатилди, аммо ҳали айтганимдек, хоҳишга кўра. Айни масалада гап кетар экан, мен Шахрисабздан “йўлга тушиб” Самарқанд орқали пойтахт Тошкентнинг қоқ марказида ўзининг туғал поэтик ифодасини топган ансамбль — буюк Соҳибқироннинг бронзадан ясалган муҳташам сиймоларини алоҳида айтган бўлардим. Улуг бобомиз шахси ва меросига кўрсатилган эҳтиром айтиш мумкин бўлса, мустақилликнинг дастлабки йилларида қилинган энг катта ишлардан бири эди. Тарихий ёдгорлик ўрнатилган кенг ва улугвор майдонга унинг номи берилиши ҳамда туташ манзилда Темурийлар тарихи Давлат музейининг бунёд этилиши ўтмиш меросга бўлган расмий муносабатимизни янада ойдинлаштирди. Яъни бунда Темур сиймоси ва салтанати маҳобатини мустақил давлатчилигимиз рамзи (шу ўринда айтиш керакки, бу гоё яқин тарихимизда илк бор жадидлар томонидан кўтарилган. Улар бу борада фақат Соҳибқирон шахсияти билан чекланмаган. Кўктурк Атилла, Билга Хоқон, Ўзбекхон ва ҳатто биз мудом иккиланадиган Чингиз хотираси ҳам уллар миллий тафакқурини ёритиб турган) сифатида қабул қиламиз, деган маъно бордек эди. Очиги, эндигина эркинликни қўлга киритган собиқ совет республикаси учун бу мутлақо тушунарли ва ҳатто олқишга арзийдиган ҳодиса эди. Аммо бу хотиржамликни “бузадиган” истиснолар ҳам йўқ эмасди.

БОР...

Ўша маҳаллар, гарчанд расмий бўлмаса-да, биз юқорида кўп гапирган “тарихга қарашимиз” шундай тус олдики, унга кўра, ўтмишимиз Темур ва темурийлардан бошланади ва оёқлайди... Албатта, бу мулоҳаза дағалроқдай туюлиши мумкин, аммо асл аҳвол бундан пеш эмасди. Тўғри, минг йил нари ўтган алломалар, шахслар ахён-ахён эсланар, сиёсий матнларга зеб бериш учун номлари маърузаларга киритиларди, бироқ ҳеч маҳал халқимизнинг уч минг йилдан ортиқ, дея эътироф этилаётган ўтмиши кенг маънода тан олинмасди. Эҳтимол, бугун Берунийни, Хоразмийни, Ибн Синони, Форобий ва бошқа улуғларимизни араб ё форс миллатига мансуб эди, деяётганларга бизнинг ўз мероси-

моатчилик кўзига ўзини постколониал “ботқоқ”дан чиқиб кетаётгандай кўрсатиш илнжидагина қатагон қурбонлари хотирасини абадийлаштириш учун Юнусободда мажмуа ва зиёратгоҳ қурамиз, йилига бир марта бўлса-да, уларнинг ҳақиқа Қуръон тиловат қилдириб, қўлларимизни дуога очамиз, бироқ озодлик йўлида шаҳид бўлган бу ойдинларимиз номини қора рўйхатлардан ўчирмаймиз. Собиқ иттифоққ олиий суди қарори билан отилган ва “халқ душмани” сифатида бадном этилганлар рўйхати аслича қолаверади...

Майли, бу алоҳида ва жуда чуқур мавзу. Буни эсга олганимнинг сабаби, шу ҳолат расмий сиёсатнинг қанчалик самимий ёки акси

сиз ифтихор, гурур туйган одам сифатида уни батафсилроқ шархласам.

Мажмуа Шарқ ва миллий меъморчилик анъаналари асосида лойиҳалаштирилган бўлиб, ичига чор тарафдан тўрт асосий портал орқали кириш мумкин. Ҳар бир портал ва бионинг ташқи (фасад) қисми илм, маърифат, бағрикенглик, ота-онага ҳурмат каби муқаддас қадриятларни тарғиб этувчи Қуръон оятлари ва ҳадислар билан безатилган.

Марказ музейида Қуръони карим зали, Исломдан аввалги давр цивилизациялари, Биринчи Ренессанс, Иккинчи Ренессанс ва Ўзбек хонликлари даври, Ўзбекистон XX асрда, Янги Ўзбекистон — Янги Ренессанс экспозициялари ўрин олади. Бундан ташқари, унинг иккинчи қаватида халқаро ташкилотларнинг ваколатхоналари, шунингдек, Al-Furqan, Оксфорд Ислом тадқиқотлари маркази, Туркия, Россия ва Марказий Осиё мамлакатларининг 100 дан ортиқ илмий институтлари, музей ва кутубхоналари филиаллари очилади.

Эътиборлиси, Марказ фаолиятида маҳаллий ва хорижий тажрибалар асосида илмий тадқиқотларни лойиҳалаштириш тизими ҳам жорий этилган. Шу ўринда хаёлдан қочмаслик учун бир масалани айтиб қетай. Биз бугун юртимизда дунёга келган буюқ ҳодиса — икки Ренессанс ҳақида жуда кўп гапирамиз. Аммо унинг қандай юз кўрсатганлигини кўпма кўп қилиб ўтирмаймиз. Тарих шуни кўрсатадики, бу Уйғониш даврлари ўз вақтида маданиятлар алмашинуви, жаҳон илм-фанига интеграциялашув орқали юз берган эди.

Марказда дунёнинг кўплаб илм масканлари, маданий институтлар бўлиmlларининг бизнинг олимлар, зиёлилар билан ҳамкорлиги йўлга қўйилиши, содда қилиб тушунтирганда, жаҳондаги энг илғор (эсланг, халифа Маъмун ҳам, Темур ҳам ўз салтанатига юксак ақл эгаларини ййққан ва рағбатлантирган) интеллекларни Ўзбекистонга олиб келиш жуда катта истиқболдан дарақлайди. Кези келганда шуни айтиш керакки, мазкур иншоот қурилиши ва бу ердаги музей ҳамда бошқа маданий объекларнинг жиҳозланишида дунёнинг ўнлаб давлатларидан энг олди мутахассислар, олимлар иштирок этишган. Шунинг учун ҳам Марказнинг довруғи у очилмасданоқ оламга ёйилди, десам, тўғри гапни айтган бўламан. Зотан, ҳозирданоқ Ислом санъати музейи (Малайзия), Сулаймонкути Қўзбонаси (Туркия), Азрет-Султон мажмуаси (Қўзогистон), Болонья университети (Италия), Ратти фонди, Альберто Леви коллекцияси, Миллий Озарбайжон тарихи музейи, АҚШнинг Дэвид Пейли, Брюс Баганза, Дэвид Рейсборн коллекциялари, Россия давлат Эрмитажи, Санкт-Петербургдаги Давлат дин тарихи музейи ва Маржоний фонди каби кўплаб ташкилотлар ўз кўргазмалари билан унинг тантанали очилиш маросимида иштирок этиш истагини билдирган.

Музей фаолиятини йўлга қўйиш жараёнида яна бир муҳим жиҳатни кўрдим ва бу мени ниҳоятда хурсанд қилди. Яшириб нима қилдик, илгарилари ижтимоий тармоқ ёки хорижнинг расмий ОАВларида “Ўзбекистондаги фалон музей ёки институтдан қадимий қўлэзма, тарихий қимматга эга бўлган артефакт ўғирланиб, қинғир йўллар билан писмадон давлатга чиқариб юборилган”, деганга ўхшаш хунук, қалбингни огритадиган ахборотларни кунда бўлмаса-да, тез-тез эшитиб, ўқиб турардик. Бугун эса гап хуфиёна

ўғриликлар ҳақида эмас, балки худди шундай қароқчилик, талончилик йўллари билан четга олиб чиқиб кетилган халқимизнинг маънавий бойликлари юртимизга қайтарилаётгани ҳақида. Гап шундаки, яқинда Лондондаги “Сотбис” ва “Кристис” савдо уйлари, йирик коллекционерлар ва арт-диллерлардан мазкур музей учун Ўзбекистон маданий меросига оид 580 дан ортиқ (эътибор қилинг, олти юзга яқин дурдоналаримиз ўзимизга қайтмоқда. Бу тарихимизда қўрилмаган ҳолат) турли артефактлар сотиб олинган. Уларнинг орасида Амир Темур топшириғига асосан хаттот Умар Ақта томонидан қўчирилган улкан Қуръон қўлэзмасининг бир парчаси (Бойсунгур Қуръони), бобурийлар даврига оид икки та ханжар, битта қилич, битта қимматбаҳо ханжар дастаси, XVIII-XIX асрларда ўзбек хонликлари даврида яратилган 5 дона кашта, бобурийлар ва сафавийлар даврига оид 3 та миниатюра, Олтин Ўрдга тегишли 2 та олтин тақинчоқ, Жалолиддин Румийнинг бобурийлар даврига оид “Маснавийи маънавий” асари, темурийлар даврида қўчирилган Хофиз Абрунинг “Мажмаъ ут таворих” асари саҳифаси, Сўғд, қорахонийлар ва салжүқийлар даврига оид сопол ҳамда қумуш идишлар...

Рўйхатни узоқ давом эттириш мумкин. Лекин биз айтмоқчи бўлаётган гап рўйхатнинг узун-қисқалигида эмас, балки тақдирнинг бизга шундай улуғ ишларни бошида турадиган, миллати, Ватани гурурини ўйлаб, боридан кеча оладиган мард инсонни раво кўрганида...

8

XVI-XVII асрларда ашаган тарихчи Мутрибий Самаркандий ўз асарларидан бирида шайбонийлар сулоласининг ёрқин вакили, Туроннинг сўнгги ҳукмдори Абдуллоҳхоннинг бунёдорлик салоҳияти ҳақида ёзатуриб, хоннинг қуйидаги иқрорини келтиради: “...Амир Алишер Султон Ҳусайн мирзонинг ходими бўла туриб ўзидан бир минг хайр иншооти ёдгор қолдирди. Биз подшоҳмиз, қурилишлар сонини ўн мингга етказмасак, ўзимизни ҳукмдорман, деб юрган эканмиз-да”.

Бундан кўринадики, тарихда ўтган буюк қалби билан бир етакчи қуриш, яратишга ўз абадиятининг гарови сифатида қараган. Аммо булар орасида ҳам ўзидан ўчмас из қолдирганлари унчалик кўп бўлмаган. Маърифатга, санъатга, маданиятга суянган, шу улуғ дарёлардан сув ичган ташаббусларнинг умригина боқий бўлган. Буни биз ўз тарихимиздан биринчи ва иккинчи Ренессанс юзага чиққан замонлар мисолида айтиб ўтдик.

Шавкат Мирзиёев илгари сурган ғоя глобал, умуминсоний аҳамияти билан ниҳоятда ноёбдир. Масалан, ушбу Марказ фаолият йўналиши билан танишсангиз, унда ўтган замонлардагидек “тарихнинг иттоаткор қулига айланиш”ни эмас, аксинча, ўтмиш мероси ва анъаналарини бугунги кун билан трансформация қилиш — боғлаш, тарих ва келажакни уйғунлаштириш орқали нурли истиқболни яратишга иштиёқни пайқайсиз. Марказга жаҳоннинг юзлаб нуфузли олимлари ташриф буюриб, бу ерда иҳод ва тадқиқот олиб бериши катта-катта мўъжизаларга туртки бериши эҳтимолдан кўп узоқ эмас. Тарихда бунга мисолларни кўплаб топиш мумкин. Масалан, бугун оламга машҳур “Аида” операси ёки АҚШдаги “Озодлик” хайкали яратилиш тарихини ҳаммаям билавермайди.

1869 йили Миср ҳукмдори Исмоил пошо

Сувайш канали очилиш маросими учун машҳур итальян композитори Жузеппе Вердига янги опера ёзишга буюртма берган. Ва бу буюртма — “Аида” операси 1871 йили Қоҳира театрида илк бор намоиш этилади. Бундан ташқари, у каналнинг кириш жойига сув устига ўрнатиш учун француз хайкалтароши Фредерик Бартолдига қўлига маъшал тутиб олган мисрлик аёл хайкалини бунёд этишни илтимос қилади. Бироқ бу лойиҳа қимматлиги учун ундан фойдалана олмайди. Кейинчалик машҳур хайкалтарош лойиҳа ғоясидан “Озодлик”ни тайёрлашда фойдаланган...

9

Умуман олганда, пойтахтимиз Тошкент ҳеч замонда мактовга муҳтож бўлган эмас. Тарихи узоқ-узоқларга кетган бу шаҳар ҳақида ўтмишда ўтган буюк боболаримиз Абу Райҳон Беруний, Ал-Хоразмий, Маҳмуд Кошғарий ва ҳатто юнон олими Клавдий Птолемей (II аср) ҳам ўзининг “Географиядан қўлланма” асарида ёзиб қолдирган. Барча даврларда Тошкент, дейилса, “эски шаҳар” ҳаммаининг кўз олдига келган. Аммо узоқ асрлар Тошкентнинг маданий орбитаси бўлган аини бу гўшада кейинги 100 йилда нималар юз берди, қандай ободончилик қилинди? Тарихни титкиласангиз, саволингизга жавоб ўрнида ўтган асрнинг 80-йилларида совет даври модернизми сифатида тўхфа қилинган “Чорсу” бозорини ва мустақиллик йилларида барпо этилган Хастимом мажмуасини, кейин унга туташ манзилда қурилган “Зарқайнар” модалар уйини кўришингиз мумкин эди. Ҳолбуки, бу маскан доимо қадим Шошнинг маданий орбитаси бўлиб келган...

Бугун эса вақт ажратиб, “эски шаҳар”га бир боринг ва мўъжизани кўринг. Агар ўзингизни тарих ичига кириб қолгандек ҳис қилмасангиз, хаёлингиз узоқ ўтмиш билан мулоқотга киришмаса, мен қафил. Айниқса, Марказнинг асосий кириш эшиғи юз тутган Қорасарой кўчаси сизни бутунлай мафтун этади. Арзимаган муддат ичида бу даражадаги ўзгаришларни амалга ошириш... Очиги, одамнинг ақли оживзлик қилади. Ўз вақтида мен ҳам пойтахт туманларининг бир нечасида биринчи раҳбар бўлиб ишлаганман. Ўша даврларда битта канализацияни ишга тушириш учун йиллаб вақт кетар, таъмирлаш учун экскаватор тополмай, ойлаб сарсон бўлардик. Бу ишлар эса худди тунгиз, эртакка ўхшайди...

Мен аниқ ишонаманки, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази нафақат эски шаҳарнинг руҳоний тарихини қайта жонлантиради, балки Тошкентни худди Самарқанд, Бухоро каби минтақамизнинг маданий орбитасига айлантиради.

10

Рус ёзувчиларидан бирининг “Саҳнага милтиқ осилган бўлса, у албатта охирида отилиши керак!” деган машҳур ибораси бор. Гап гарчи театр санъати ҳақида айтилган бўлса-да, манتيқ нуқтаи назаридан бизнинг ҳозирги ҳолатимизгаям мос тушиши мумкин. Мен энди мақолага нега бундай кескин сарлавага танлаганим, бундай туйғу кўнглимда қандай пайдо бўлгани ҳақида ҳам гапирмасам, ёзилган матн ўз мантигини йўқотиши мумкин. Шунинг учун келинг, атай.

Мен кўз олдимизда очилган ушбу тарих — Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази билан танишиб, кўнглимдан икки та ўкинч ўтди. Биринчидан, шундай улуғ тарихимиз бўла туриб, уни дунёга кўрсатолмаган эканмиз. Қолаверса, дунё бўйлаб инсониятни мафтун қиладиган маданий меросимиз сочилиб ётган экану, уларни бир жойга йиғиш, шу нодир буюмларни бизнинг боболаримиз ясаган, ижод этган, ихтиро қилган, деб кўрсатиш ҳақида ўйламабмиз.

Ҳолбуки, совет замонлари зулмини чиқариб ташлаганда ҳам Шароф Рашидовдан кейинги, миллий масалаларда сел-пал нафас олиш имконияти юзага келган даврлардан буён бу мамлакат тепасига нечта раҳбар келди?! Нега биз, ҳатто, мустақиллик йилларида ҳам бу ишларга киришмадик. Нега? Нега? Нега?.. Пулимиз йўқмиди? Ахир устимизга бугун осмондан бойлик ёғилмади-ку. Пахтамиз ҳам, олтинимиз га-зимиз ҳам ўша-ўша-ку... Унда нима учун бу ишларни илгаридор қилмадик, кимдан, нимадан кўрдик?!

Табиийки, бундай ўй-фикрлар одамда тарих ва ўтган аждодларнинг пок руҳи олдида айбдорлик ҳиссини тугдиради. Қолаверса, бой берилган вақт, бекфарқлик, буюк тарих ва маданиятга менсимай қараш одамнинг кўнглида, юқорида айтганимдек, аламини кўрлантиради...

Аммо бу кўхна дунё хикматларга тўла. Кўнглидаги ғам, дилдаги ғуссани қутилмаганда қандайдир гайритабиий бир ҳодиса ювиб ташлаб, нафақат сизнинг қалбингизни, балки бутун оламни қароғон айланиши мумкин. Шу маънода, бугун биз Шавкат Мирзиёевнинг миллатга, Ватанга бўлган чексиз муҳаббати, ўз она халқи олдидаги фарзандлик бурчига бўлган садоқатини кечаги кун хатолари, халқнинг дилидаги андуҳларни ювиб кетадиган толенинг бир иноятидек қабул қилсак, адолатдан бўлади, албатта.

мизга бўлган аини ўша муносабатимиз ҳам сабабдир. Қайдам, аммо бу жуда галати ва мантисиз қараш эди.

Ўзингиз ўйланг, ўша пайтларда ҳам шаҳарларимиз, маданиятимизнинг неча минг йилликлиги ҳақида гапирар, қадим кентлар, дунё тан олган баъзи алломаларимизнинг 1000 — 2000 йиллик “тўй”ларини нишонлардик. Ва шу билан бирга тушунарсиз равишда миллий тарихимизни яна XIV аср — Темур давридан бошланади, деган қарорга рағбат кўрсатардик. Энг қизиғи, ундан олдинги ўнлаб, кейин ўтган бус-бутун олти аср ҳақида эса деярли эсланмас, бу ўтмиш олим ва ёзувчиларнинг қўлэзмаларидагина “хаёт кечиреш”га маҳкум этилганди, гўё. Юмшоқ қилиб айтганда, бу моҳиятан тарихни мафкурага, сиёсатга бўйсундириш эди. Яъни ўтмишни саралаймиз, чамалаймиз ва сиёсатимизга мос бўлагини олиб ўз “эҳтиёжимиз” учун истифода этамиз. Масалан, давлат ёки сиёсий-мафкуравий популизм йўлида. Дейлик, зиёлилар ва омманинг эҳтиросини босиш, қолаверса, халқаро жа-

бўлганини яхши очиб бериши мумкинлиги учундир. Шу боис унга мухтасар тўхталдим.

7

Энди мақолаимизга асос қилиб олинган объект ҳақида ҳам тўхталсак, менимча, тўғри бўлади. Юқорида айтганимиздек, ушбу мажмуа қурилишига 2017 йилда киришилган эди. Тошкентнинг машҳур Ҳазрати Имом мажмуаси худудида жойлашган лойиҳа 10 гектарлик майдонни ўз ичига олади. Муҳташам иншоотнинг узунлиги 161, эни 118 метрга етади. У уч қаватдан иборат. Марказидаги мовий гумбаз баландлиги 65 метрни ташкил этади. Бино 1,8 гектар майдонда барпо этилиб, фойдаланиш худуди 42 минг квадрат метр. Бу статистиканинг ўзи шуни кўрсатадики, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази ўзининг маҳобати, майдони ва қамровига кўра, дунёда Ислом тарихи, маданияти ва цивилизацияларини ўрганиш ва тарғиб этишга қаратилган энг катта мажмуалардан бирига айланади. Келинг, ушбу муҳташам обидани ўз кўзи билан кўрган ва бундан чек-

ФИДОЙИ МУАЛЛИМЛАР – ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

Таълим-тарбия — ҳар қайси давлат ва жамиятнинг нафақат бугунги, балки эртанги тақдирида ҳам ҳал қилувчи роль ўйнайдиган муҳим ва устувор масаладир. Шу боис янги Ўзбекистонда таълим-тарбия ва илм-фан равнақиға алоҳида эътибор қаратилиб, соҳа вакиллари ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, меҳнат ва яшаш шароитини яхшилаш давлат сиёсатининг устувор йўналишиға айланди.

Муносабат

Юртбошимиз томонидан таълим соҳасида амалға оширилаётган ислохотлар тағ замирида юксак маънавиятли, мустақкам ирода ва мустақли фикрга эға, қолаверса, замонавий билимларни чуқур эғаллаган кадрларни тайёрлаш стратегик мақсад қилинган.

Ўтган саккиз йил ичида мамлакатимизда узлуксиз таълим тизими янғидан ташқил этилиб, кадрлар тайёрлаш жараёнлари замонавий дунёға, ривожланаётган жамиятға хос, илм-фан ва техника тараққиётига мос равишда ислох қилинмоқда. Бу вақт мобайнида таълим-тарбия ва илм-фанға ажратилган маблағлар микдори 6 карра ошиб, 378 триллионға етгани ҳам юртимизда таълимға қаратилаётган эътибор, ёшлар учун яратилаётган имкониятлардан далолат.

Давлатимиз раҳбари ўз фаолияти давомида кўп бора самимий учрашувлар ўтказган соҳа вакиллари — бу таълим ва илм-фан ходимларидир.

Шундай учрашувлардан бири яқинда Ўқитувчи ва мураббийлар куни муносабати билан Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманида бўлиб ўтди. Унда Президентимиз судҳа ходимлари билан мулоқот ўтказиб, ўз ҳаётини ёш авлодға таълим-тарбия бериш-

эканлигини намоён этади.

Ташқил қилинадиган Касбий таълим агентлиги республика-миздағи 598 та техникумға янғи муҳит олиб кириши ва халқаро стандартларни жорий этиши асосий вазифа сифатида белғиланди.

Келгусида техникумларда “инвестор — тармоқ — техникум” занжири асосида дуал таълимни йўлга қўйиш ва қамровни 5 баробарға ошириш, шунингдек, замонавий устоналар барпо қилиш бўйича корхоналар билан аниқ лойиҳаларни амалға ошираётган техникумлар ўртасида танловлар ўтказиш чораларини кўриш белғиланди.

Дуал таълимнинг кенгайтирилиши техникумларни замонавий ишлаб чиқариш шартларига мослаштиради, ўқувчиларни амалдағи иш муҳитига тайёрлайди ва уларда ишлаб чиқариш кўникмаларини қучайтиради. Айниқса, бу жараёнлар ўқувчиларнинг қимматли вақтини самарали банд этиб, ортиқча харажатларсиз зарур касбий кўникма ва малакаларни оширишда, билимлар соҳасини ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди.

Ижтимоий тўловларнинг қисқартирилиши ва имтиёзли кредитлар эса ўқувчиларни иш жараёниға қамраб олиш кўлами ҳамда имкониятини кенгайтиради, қолаверса, ишлаб

чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришға ёрдам беради. Шунингдек, янғи технологик ҳамкорликлар ва лойиҳалар ижроси ҳамда ишлаб чиқаришни диверсификациялаш кўламини оширади.

Йиғилишда техникумлардағи муаллим ва усталарнинг малакасини, жамиятдағи мавқеини қучайтириш чораларига ҳам алоҳида урғу берилди. Жумладан, мактаблардағи каби техникумларнинг ўқитувчи ва усталари учун ҳам касбий сертификатлаш тизимини жорий этиш, миллий сертификат учун 30 фоиз, халқаро сертификат учун 50 фоиз микдорда устама тўлаш чораларини кўриш масъулларға вазифа қилиб қўйилди. Энди техникумлардағи илмий даража ва унвонларға эға мураббийларға ҳам устамалар тўланиши таъкидлаб ўтилди.

Айтиш жоизки, миллий ва халқаро малака сертификатлари ўқитувчи ва усталарнинг профессионаллик даражасини белғилайди, техникумларда таълим сифатини яхшилашға шароит яратади. Илмий унвонли мураббийларға бериладиган устамалар эса тажрибали устозлар учун техникумларнинг жоибадорлигини оширади ҳамда техникум мураббийларини муҳим таълимий ва ижтимоий мақомини яхшилашға хизмат қилади.

Одилжон МАМАТКАРИМОВ,

Олий Мажлис Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари қўмитаси раиси ўринбосари.

ЕХҲТ билан ҳамкорликда лойиҳалар йўлга қўйилади

Олий Мажлис Сенати ҳузуридағи Ёшлар парламенти аъзолари Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХҲТ)нинг Ўзбекистондағи лойиҳалар координатори Антти Карттунен билан учрашув ўтказди.

Учрашув

Мулоқот чоғида Ёшлар парламенти раиси Лайло Аслонова иштирокчиларға мазкур тузилманин асосий вазифалари, мақсадлари ва ёшларни қўллаб-қувватлаш борасидағи фаолият йўналишлари ҳақида батафсил маълумот берди.

Ўз навбатида, Антти Карттунен ЕХҲТнинг Ўзбекистондағи фаолиятининг устувор йўналишлари, жумладан, фуқаролик жамиятини ривожлантириш, таълим ва инсон ҳуқуқларини муҳофаза қилиш соҳа-

ларидағи лойиҳалар ҳақида маълумот тақдим этди.

Томонлар учрашув доирасида ме-диасаводхонлиқни ошириш, таълим тизимиға инновацион ёндашувларни татбиқ этиш ҳамда ёшлар орасида ҳуқуқий билимларни кенгайтиришға қаратилган қўшма лойиҳаларни амалға ошириш юзасидан келишувға эришди.

Учрашув якунида ёшлар сиёсати йўналишида ўзаро алоқаларни янада чуқурлаштириш ҳамда ҳамкорликда лойиҳалар ташқил этишға келишиб олинди.

«Халқ сўзи».

Ўрганиш

Умумтаълим мактаблари фаолияти кўздан кечирилди

Олий Мажлис Сенатининг Фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари қўмитаси томонидан парламент назорати доирасида Тошкент вилоятидағи умумтаълим мактабларида яратилган шароитлар ва таълим сифатини ошириш борасидағи ишлар ўрганилмоқда.

Жумладан, сенатор Гулнора Маъруфова раҳбарлиғидағи ишчи гуруҳ Олмалик, Янгийўл шаҳарлари ҳамда Пискент ва Янгийўл туманларидағи бир қатор мактаблар фаолияти билан танишди.

Ўрганишлар давомида синфларда ўқувчилар сонининг меъёреға мувофиқлиги, инклюзив таълим қамрови, педагог кадрлар салоҳияти ва замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш масалаларига эътибор қаратилди.

Шунингдек, дарсликлар билан таъминланиш, қўшимча таълим им-

кониятлари, олимпиадаларда иштирок этиш кўрсаткичлари, олий ўқув юр்தларига кириш натижалари ҳам таҳлил этилди.

Мактаб биноларининг моддий-техник базаси, спорт ва ошхона инфра-тузилмиси, иситиш-ёритиш тизими, тиббий хизмат кўрсатиш ҳамда бюджет маблағларидан самарали фойдаланиш масалалари ўрганилди.

Ўрганиш натижасида қатор ижобий кўрсаткичлар қайд этилди, мавжуд камчиликларни бартараф қилиш юзасидан тегишли тавсиялар берилди.

«Халқ сўзи».

Парламент назорати

ИЖРО МАСЪУЛИЯТИ ВА НАТИЖАДОРЛИК

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидағи Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракцияси ҳамда Тадбиркорлик, рақобатни ривожлантириш ва саноат масалалари қўмитасининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди. Унда депутатлар ҳамда Адлия ва Энергетика вазирликлари, Солиқ қўмитаси, Кадастр агентлиги, Рақамли технологиялар вазирлиги ҳузуридағи Космик тадқиқотлар агентлиги мутасаддилари, шунингдек, ОАВ вакиллари иштирок этди.

Йиғилишда “Ўзбошимчалик билан эғаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларға бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида”ги Қонун ижросини Андижон вилояти мисолида назорат таҳлил тартибида ўрганиш якунлари муҳокама қилинди.

Таъкидланганидек, сўнғги йилларда республикада ер участкаларидан оқилона ва мақсадли фойдаланилишини таъминлаш борасида кенг қамровли ишлар амалға оширилмоқда. Мазкур қонун йиллар давомида турли сабабларға кўра, тўла-тўқис қонуний ҳужжатларға эға бўлмаган ҳолда қурилган уй-жойлар ва ер участкаларига нисбатан ҳуқуқий эътироф этилишига имкон берди.

Ушбу ҳужжатда яқка тартибдағи уй-жой қурилган ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқи 1998 йил 1 июлга қадар эғалланган бўлса, барча ҳудудларда 0,24 гектардан, 1998 йил 1 июлдан 2018 йил 1 майға қадар эғалланган бўлса, Тошкент, Нукус шаҳарларида ва вилоят марказларида 0,06 гектардан, қолган ҳудудларда 0,12 гектардан ошмайдиган ҳажмда белғиланган.

Қонунға мувофиқ, ҳудудларда ўзбошимчалик билан эғаллаб олинган ер участкаларини ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларни босқичма-босқич хатловдан ўтказиш ҳар йилги режа-жадвал асосида амалға оширилади.

Йиғилишда мазкур қонуннинг ижро этилиши юзасидан тегишли вазирлик ва идораларнинг ахборотлари тингланди.

Ахборотда келтирилишича, шу

йил 16 сентябрь ҳолатига кўра, мамлакат бўйича 680 мингдан ортиқ объектлар хатловдан ўтказилган. Шундан 280 мингга яқин объектлар автоматлаштирилган ахборот тизимиға киритилган. 9089 та объектға нисбатан ҳуқуқлар эътироф этилган бўлса, 5050 таси рад этилган. 1700 дан зиёд объектлар эса халқ депутатлари Кенгашларида кўриб чиқилмоқда.

Эшитувда ҳудудларда олиб борилган ўрганишлар натижалари, жумладан, Андижон вилояти мисолида амалға оширилган назорат таҳлил ишлари қонун ижросини таъминлашда қатор тизимли муаммолар борлигини кўрсатгани айтиб ўтилди. Хусусан, “E’tirof” ахборот тизимида маълумотларни келишиш жараёни узоқ вақтни талаб қилиши, ҳимоя зонасига тушган ерларнинг умумий майдони рад этилаётгани, космик суратларнинг етарли эмаслиги, аҳоли учун ортиқча ташкилий қийинчиликлар юзаға келаётгани айтилди.

Шунингдек, қонун ижроси бўйича айрим ҳудудларда хатлов ишлари режа асосида бажарилмаётгани, солиқ микдорининг юқорилиғи аҳоли норозилиғига сабаб бўлаётгани, шундан келиб чиқиб, республика миқёсида ҳам ўрганишлар ўтказиш ва аҳоли фикрини чуқур таҳлил қилиш лозимлиги таъкидланди.

Депутатлар қонун ижросидағи камчиликларни бартараф этиш, унинг нормаларини амалиётға тўлиқ жорий қилиш, аҳоли манфаатларини инобатға олиш бўйича қатор тақлифлар берди. Масалан, ҳуқуқларни

эътироф этиш жараёнида қўшимча тўловлар ва солиқ қарздорлиғи масаласи аҳоли учун оғирлик қилаётгани айтилиб, солиқ юкини қайта кўриб чиқиш ҳамда аҳоли учун қулай шарт-шароит яратиш зарурлиғи айтилди.

Андижон вилоятида амалға оширилган ўрганиш натижаларида кўтарилган муаммолар республикаимизнинг бошқа ҳудудларига ҳам хос эканлиғи билдирилди. Ҳимоя зонасига тушган ер участкалари ва биноиншоотларға ҳуқуқларни эътироф этиш масалаларида ягона меъёрий ёндашув мавжуд эмаслиги, кадастр ҳужжатларини расмийлаштиришда турли хил ҳолатлар кузатилаётгани ургуланди.

Муҳокама давомида депутатлар мутасадди вазирлик ва идораларға қонун ижросини таъминлашда шаффофлик ва тизимлиликни қучайтириш, ҳуқуқларни эътироф этиш жараёнида бюрократик тўсиқларни қамайтириш, “E’tirof” ахборот тизимини тақомиллаштириш, ҳудудлардағи муаммоларни марказий органлар даражасида хал қилиш лозимлигини таъкидлади.

Шунингдек, ушбу қонун ўзига хос хусусиятға эғалиғи, 2028 йилнинг 1 январига қадар амал қилишини инобатға олган ҳолда, унинг айрим моддаларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш бўйича мутасадди вазирлик ва ташкилотлар билан фикр алмашилиб, бир қатор тақлифлар берилди.

Яқунда кун тартибидағи масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

ИНКЛЮЗИВ МУҲИТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҲОЛАТИ ЎРГАНИЛДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Инновацион ривожланиш ва ахборот технологиялари масалалари қўмитаси аъзолари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида бўлиб, давлат хизматларини рақамлаштириш, аҳолиға “Сервис давлат” тамойиллари асосида хизмат кўрсатиш ва имконияти чекланган шахслар учун инклюзив муҳит яратиш борасидағи ишлар ҳолатини ўрганди.

Ўтган даврда мазкур йўналишда амалға оширилган изчил ислохотлар, жойлардағи давлат хизматлари марказларида яратилган қулай шароитлар эндиликда жисмоний ва юридик шахсларға тез, сифатли, энг муҳими, шафқат қизмат кўрсатишини тўлақонли таъминламоқда. Бугунги кунда давлат хизматлари марказлари орқали 700 дан ортиқ турдағи хизматлар аҳолиға тақдим этилмоқда. Бу, ўз навбатида, аҳолининг ортиқча овозгарчиликнинг олдини олишға хизмат қилаётди.

Шунингдек, ногиронлиғи бўлган ҳамда ижтимоий ҳимоя ёгона реестрида рўйхатдан ўтган фуқаролар учун давлат хизматлари марказлари ва Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали хизматлардан фойдаланишда 50 фоизли имтиёзлар берилган. Аҳолини ўйлантириб келаётган

муаммоларни ўрганиш, ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш ва уларни ҳал этиш чораларини кўриш мақсадида олис ҳудудларда фаолият яратилаётган маҳаллаларда ҳар ойда камида икки марта сайёр давлат хизматлари кўрсатилиши белғиланган. Фуқароларға бепул бирламчи юридик ёрдам кўрсатиш тизими жорий қилинган.

Мулоқотларда халқчил ва тўғридан-тўғри ишлайдиган қонунларни ишлаб чиқиш ҳамда қабул қилишда аҳоли, жамоатчилик фаоллари ва соҳа мутахассисларининг фикрларини олишға алоҳида эътибор қаратилаётгани қайд этилди. Шунингдек, парламент назорати шаклиданидан самарали фойдаланиш хизмат кўрсатишдағи мавжуд муаммоларни аниқлаш ва шундан келиб чиқиб тақлифлар ишлаб чиқишда муҳим аҳамиятға эға экани таъкидланди.

Ўрганишларда давлат хизматлари марказларида инклюзив муҳит яратиш, эшитиш ва нутқ бўйича ногиронлиғи бўлган шахсларға сурдотаржимон хизматларини кўрсатиш, бино ва инфратузилмаларини ногиронлиғи бўлган инсонлар эҳтиёжларига мослашганлиғи билан боғлиқ масалаларға алоҳида эътибор қаратилди.

Депутатлар томонидан туман ва шаҳарларда “Мадад” ННТ билан ҳамкорликда ҳуқуқий маслаҳат бюролари фаолияти йўлга қўйилгани ижобий баҳоланди.

Қўмита аъзолари ўрганиш натижалари асосида давлат хизматларини қатъий регламентлар асосида амалға ошириш, ногиронлиғи бўлган шахслар учун хизматларда қонуний имтиёзларни тўлиқ рўёбға чиқариш, инклюзив муҳитни ривожлантириш ва имконияти чекланган фуқаролар учун тенг шароитлар яратиш, “Сервис давлат” тизимини кенг жорий этиш бўйича бир қатор тақлиф ва тавсиялар берди.

Ўрганиш натижалари бўйича ўтказилган йиғилишда қўмитанин тегишли қарори қабул қилинди.

Мунисхон КАРИМОВА («Халқ сўзи»).

«Баркамол авлод» болалар мактаблари ҳамда Республика ўқувчи-ёшлар маркази негизида «Келажак» марказлари ташқил этилади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридағи Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиғида 0001-рақам билан рўйхатға олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 942. 10 804 нусxada босилди, ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетанин ҳақидағи маълумотларни қўлаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:

Девонхона 71-259-74-51; қопиёбит 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

Тахриратта келган қўлёмалар тақрир қилинмайди ва муаллифға қайтарилмайди.
Газетанинг сўказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган таъкилот жаобсар.
Газета тахриратта марказида термиди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифалайди.
Газетанин полиграфик ҳажатдан сифатли чоп этилишиги “Шарқ” наприёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-уй.
Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Қаршиев.
Мусахҳиҳ — Ш. Машраббев.

“Шарқ” наприёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 23.35 Топширилди — 01.00 1 2 3 4 5 6